Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 26 июль
СЕШАНБА
№ 169 (4.365).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ПУДРАТ ЙЎЛИ ЯГОНАДИР

Бундан икки йил муқаддам Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида ғўзани интенсив технология асосида парваришлашга ўтилганди. Айни бир пайтда хўжаликда илк маротаба оила пудрати жорий этилди. Зоир Самадов бошлиқ коллектив янги усулда ишлашга қарор қилди.

Оила пудрати ва интенсив технология... Бундай олганда улар бир-бири билан келишмайдигандек. Чунки оилага унча катта бўлмаган, яъни 4—5 гектар ер ажратилади. Интенсив технологиянинг зарур шартларидан бири — комплекс механизацияни бу ерда қандай қўлланиш мумкин?

— Бу ерда қарама-қаршилик йўқ, — дейди совхоз директори Қўлдош Султонов. — Аксинча, оила пудрати интенсив технологияни жорий этишда бизга жуда қўл келаяпти. Агар пудратнинг турлари танланадиган бўлса, оила шакли катта имкониятларга эга. Унда интенсив технологияни татбиқ этиш учун барча имконият бор. Шунинг учун пудратчи оила аъзолари ҳеч қачон ҳозиргичалик ундан манфаатдор бўлмаган, агротехник тадбирларни қулай муддатларда, сифатли бажаришмаган эдилар.

Зоир Самадов бошлиқ оиланинг ишини хўжалик аҳли зўр қизиқиш билан кузатиб турди. «Нима билан тугар экан», — деган савол кўндаланг турарди. Натижа шу бўлдики, бу ерда оилавий пудратга ўтиш кенг тус олди. Чунки унга ишонч ҳосил қилинганди. Ўша йили совхоз бўйича гектаридан ўртача 26,5 центнердан ҳосил олинган бўлса, З. Самадов оиласи 32 центнердан хирмон кўтарди. Пудратчиларнинг меҳнат ҳақи ҳам бошқаларникига нисбатан анча юқори бўлди.

Бу йил совхозда 198 оила пудрат усулида ишлаяпти. Уларнинг 171 таси пахтачилик билан шуғулланмоқда. Пудратчиларга 917 гектар майдон тақсимлаб берилган. Таққослаш учун: бултур атиги ўнта оила салкам 50 гектар майдонда ғўза ўстирганди. Ўтган йили улар сони кам бўлса-да, натижа қувонтирди. Масалан, Самад Файзиев оиласи 13 гектарнинг ҳар гектаридан 33,5 центнердан пахта етиштирди. Баҳриддин Комилов ва Ҳамид Халилов бошлиқ оилалар ҳосилдорликни гектар бошига 35 центнерга етказдилар. Табиийки, уларнинг иш ҳақи сезиларли даражада юқори бўлди.

Эндиликда хўжалик бўйича ғўза ўстирилаётган 2.430 гектарнинг 800 гектарида интенсив технология жорий этилган. Ҳа, ҳозирча жами майдоннинг учдан бир қисмида қўлланилган, холос. Чунки ҳали алмашлаб экиш тўлиқ ўзлаштирилмаганлиги сабабли бутун майдонда уни татбиқ этиш қийин.

Совхоз ҳар бир оилавий звенога зарур миқдорда ўғит, уруғлик бераяпти, ер, сув билан таъминламоқда ва ҳоказо. Пудратчининг асосий вазифаси ғўза парваришини ўз вақтида, сифатли ўтказишдир. Бу ерда оилавий звенога ҳеч қандай эътироз йўқ. Аксинча унинг даласида бегона ўтлар, зараркунандалар деярли учрамайди.

Бу ерда гап бошқа нарса, яъни дирекция шартнома мажбуриятларини яхши бажармаётгани ҳақида. Масалан, Аҳрор Файзиев минерал ўғитлар камлигидан нолиди, Содиқ Холиқов сув таъминоти ёмонлигини гапирди. Бундай камчиликларни бошқалар ҳам таъкидлашди. Уларнинг айтишларича, пудратчилар ўзларига боғлиқ ҳамма ишни қилмоқдалар, аммо маъмурият шартномани бузаяпти.

— Чиндан ҳам шундай,— деяя бу эътирозга қўшилди директор. — Бироқ биз қўлимиздан келган ҳамма имкониятни ишга солаяпмиз. Агар минерал ўғит область бўйича кам бўлса, нима ҳам қиламиз. Бултурдан бошлаб у марказлашган ҳолда берилаяпти. Сув масаласида ҳам шундай. Аму-Бухоро каналининг охирида жойлашганмиз. Ҳозирча оби ҳаёт келиб турибди, лекин йўлйўлакай бизнинг ҳақимизни ўғирлашмоқда. Айни пайтда ўнлаб куб литр ўрнига 3 куб литр олаяпмиз, холос.

Оила пудратининг самарадорлигини янада оширишда, интенсив технологияни жорий этишда ана шундай тўсиқлар учраяпти. Шунга қарамай янгича ишлашдан ҳеч ким қочаётгани йўқ. Аксинча, меҳнатга ҳақ тўлашнинг бу усулига ўтиб ишловчилар тобора кўпаймоқда. Тўғри, ҳали ҳамма иш кўнгилдагидек эмас. Шундай пайтда агросаноат ва сув хўжалиги хизмати ходимларига хўжаликларнинг пировард натижасига қараб ҳақ тўлашга ўтилиши мақсадга мувофиқ эканлиги аён бўлади. Эҳтимол, шунда «Сельхозхимия»лар ҳам яхшироқ ишлаган, колхоз ва совхозларни ўғитлар билан етарли таъминлаган бўлармиди! Сувга ҳақ тўлаш жорий этилганда хўжаликлар оби ҳаётни тежаб-тергаб ишлатишарди, ортиқчасини олишмасди.

— Ҳозирча булар тўғрисида гап-сўзлар бор, холос, — дейди директор Қ. Султонов. — Биз бир нарсадан— юқоридан буйруқлар келиши камайганидан хурсандмиз. Икки йилдан бери чигитни ўзимиз учун энг мақбул муддатларда экаяпмиз, теримни ҳам ўзимиз бошлаяпмиз.

Хўжаликни мустақил ривожлантириш йўлида дастлабки қадамлар қўйилди. Пахтачиликда иш илмий асосланган изларга кўчирилмоқда. Ўтган йил якуни кўрсатдики, интенсив технология оила пудрати билан уйғунлаштириб олиб борилса сезиларли ижобий натижалар бериши мумкин. Хусусан, рентабеллик 4,4 дан 13,03 процентга кўтарилди. Бир центнер маҳсулот етиштиришга кетадиган сарф-харажат 33,52 дан 26,64 киши-соатга камайди. Булар совхоз экономикаси мустаҳкамланаётганидан далолат. Хуллас, интенсив технологияни жорий этиш ва оила пудратини ривожлантириш тажрибаси синовдан муваффақиятли ўтиб, тобора оммалашмоқда.

Л. СПИРИДОНОВ.

Хоразм область агросаноат комплексининг вакиллари мусобақа шартларини текширгани ва ўз тажрибаларини ўртоқлашгани андижонликлар ҳузурига ташриф буюрдилар. Улар дала ва фермаларга бориб, пахтакор ва чорвадорларнинг ишлари билан яқиндан танишдилар. Ўзаро текшириш бригадаси аъзолари мусобақадошларнинг меҳнатига дўстона баҳо беришмоқда: ютуқлар ҳам, камчиликлар ҳам очиқ-ойдин, рўй-рост айтилмоқда.

СУРАТДА: Андижон район партия комитетининг биринчи секретари М. Юсупов (ўртада) ўзаро текшириш бригадаси аъзолари билан.

Р. АШУРОВ фотоси.
(ЎзТАГ).

Ўзаро текшириш давом этмоқда

ҲАМ ЎРГАНИБ, ҲАМ ЎРГАТИБ

Мана бир неча кун давомида сирдарёлик мусобақадош дўстлар Фарғона области колхоз ва совхозлари, чорвачилик фермаларида бўлиб, мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганлигини кўздан кечиришди. Ўзаро текшириш бригадасига Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари Александр Фёдорович Клепиков бошчилик қилди.

Бу йил фарғоналиклар она-Ватанга 543 минг тонна оқ олтин етказиб бериш иштиёқида фидокорона тер тўкишаяпти. Область деҳқонлари мўл ҳосил етиштириш учун барча майдонларда етарли кўчат бўлишини таъминлашди. Улар июль-август ойларини ғўза парваришида зарбдор ойлар деб эълон қилишган. Қатор ораларига ишлов беришнинг барча агротехника тадбирларини комплекс амалга ошириш, культивация, озиқлантириш ва суғоришни бир-бирига боғлаб юқори сифатда ўказишга ҳаракат қилинмоқда.

Мусобақадошлар дастлаб Киров районидаги Киров номли совхоз далаларини кўздан кечиришди. Пахтакорлар жорий йилда 3.700 гектар ерда деҳқончилик қилиб, ҳар гектардан 30 центнердан, жами 11 минг 100 тонна дурдона етказиб беришга аҳд этишган. Мавжуд 5 та бўлимдаги 47 та бригада пудратга ўтган. Ғўза қатор ораларида 63 та культиватор юксак унум билан ишлатилмоқда. Экинларга ҳозиргача 6 марта комплекс ишлов берилди.

Усмон Худойназаров бошқараётган «Ленинград» бўлимининг Ҳуринисо Пирматова бошлиқ бригадаси далаларида амалга оширилаётган ишлар мусобақадошларга айниқса манзур бўлди. Бу ерда 66 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтаришга сўз берилган. Культивация, чопиқ, озиқлантириш ишлари қулай муддатларда ўтказилмоқда. Механизатор Иигитали Худойқулов, сувчилардан Турсунбой Турсуматов, Ҳамзали Аҳмедов, ишчилардан Раъно Қодирова, Раҳима Алиқулова, Орзухон Аҳмедова барчага ўрнак. Айни кунларда меҳр билан парвариш қилинаётган ғўзаларнинг ҳар тупида 6—7 тадан бўлиқ кўсак мавжуд. Мусобақадошлар бўлимнинг бошқа бригадаларида айрим камчиликлар борлигини ҳам рўй-рост очиб ташладилар. Ўсишдан орқада қолган ниҳолларга қўшимча ишлов беришни, маҳаллий ўғитни шарбат қилиб оқизишни, ғўзанинг чанқашига йўл қўймасликни дўстларча маслаҳат беришди.

Карл Маркс номли колхоз Фрунзе районидаги йирик хўжаликлар жумласидан. Меҳнат аҳли конференция йилида 1.740 гектар ернинг ҳар гектаридан 33 центнердан оқ олтин олишга сўз беришган. Ялпи ҳосилнинг 70 проценти зангори кемаларда саранжомланади. Шу боисдан ҳозирдан ғўзаларни машинабоп қилиб ўстириш эътиборда турибди. 117 та агрегат эса аллақачон сифатли ремонтдан чиқарилган.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегати Маҳмуджон Маматқулов бошлиқ бригадада жорий йилда гектар ҳосилдорлиги 35 центнерга етказилади. Мусобақадошлар бу коллектив далаларида бўлганларида, пахтакорлар юксак аҳдга яраша меҳнат қилаётганликларига ишонч ҳосил этдилар. Ҳозирга қадар ғўза қатор оралари 6 марта культивациядан чиқарилди, 3 марта озиқлантирилиб шунча марта оби ҳаётга қондирилди. Бу юмушларни бажаришда механизаторлар Ҳусанбой Ўринбоев ва Бердибой Сулаймонов, сувчилардан Йўлчибой Ҳайдаров, Комилжон Мираҳмедов, колхозчилардан Ҳалимахон Кимсанова, Бузайнаб Ҳайдарова ва бошқалар барчага ўрнак бўлишаётир.

Мусобақадошлар Охунбобоев номли совхоз далаларини ҳам кўздан кечиришди. Миришкорлар бу йил 2.492 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил кўтаришга азму қарор қилишган. Беллашувда Раънохон Ўрозаева бошлиқ бригада деҳқонлари пешқадам. Лекин хўжаликда ҳали 450 гектар ердаги ғўза қўшимча ишлов беришга муҳтож. Бундан ташқари айрим карталарда шира, ўргимчаккана, кўсак қурти сезиларли зарар етказаяпти. Нохушликларнинг олдини олиш учун техника ва ишчи кучидан янада оқилона фойдаланиш чоралари кўрилмоғи лозим.

Риштон районидаги «Риштон» совхози деҳқонлари жорий йилда 3.035 гектар ерда ғўза ўстиришаяпти. Ватанга гектар ҳисобига 30 центнердан, жами 10 минг тонна оқ олтин тортиқ этиладди. Мусобақадошлар Ғанижон Қўлдошев, Аҳмаджон Абдулбоқиев, Ўринбой Ҳайдаров, Қосимжон Холмирзаев бошлиқ бригадалар далаларида амалга оширилаётган ишлардан ғоят мамнун бўлишди. Лекин Карим Ғаффоров, Саттор Ғойибназаров бошлиқ бригадалар пайкалларида ўсишдан орқада қолган ғўзалар кўзга ташланади.

Қатор районларда культивация сабабсиз кечиктирилмоқда. Масалан Охунбобоев районида мавжуд 412 та чопиқ тракторидан 260 таси, Олтиариқ районида 338 та трактордан салкам 260 таси ишлатилаяпти, холос. Ленинград, Риштон, Фарғона районларида эса 60 тадан 150 тагача агрегат далага чиқарилмаган. Устига устак бу юмушни бажаришда сифат эътибордан четда қолаётир. Хусусан июнь ойининг охирги ўн кунлигида сифатсиз культивация оқибатида ҳар гектар ерда ўртача 3,3 минг тупдан кўчат йўқотилган.

Ҳозир ҳамма жойда сув сероб. Шунга қарамасдан Фарғона, Боғдод, Риштон, Охунбобоев районларининг айрим хўжаликларида катта майдонларда ниҳоллар чанқатиб қўйилганки, оқибатда кўплаб ҳосил тугунчалари нобуд бўлмоқда. Ғўзани суғориш ва культивация қилишда узилиш пайдо бўлаётганлиги туфайли ер қотиб, кесак кўчаяпти. Натижада ғўза илдизлари шикастланмоқда, бу ҳол вилт касаллигини келтириб чиқариши мумкин. Шунинг учун ҳозирги кунда сувчилар ва механизаторларнинг ўзаро ҳамкорликда ишлашларини таъминлаш ғоят муҳим.

Фарғона районидаги Карл Маркс номли колхоз деҳқонлари бу йил 1.736 гектар ердан 5 минг тонна пахта етиштиришмоқчи. Лекин ғўзанинг ҳолати ва ишнинг ташкил қилиниши ана шу юксак мажбуриятга яраша деб бўлмайди. Айрим бригадаларда культивация сифатсиз ўтказилмоқда. 200 гектардаги ғўзанинг ривожи паст. Майдонларда ҳашаротлар тарқалган бўлишига қарамасдан уларга қарши изчил кураш олиб борилмаяпти.

Сирдарёлик мусобақадошлар Фарғона области далаларини кўздан кечиришиб шундай хулосага келдилар: ривождан орқада қолган ниҳолларга икки марта қўшимча ишлов бериш, шарбат ташувчи транспортни тўлиқ ишга солиш, далада ишлаётганларнинг меҳнат ва дам олиш шароитларини янада яхшилаш зарур. Булар сира кечиктириб бўлмайдиган вазифалардир. Фарғоналиклар шу кунларда дўстлар маслаҳатига амал қилиб, йўл қўйилган камчиликларни тез кунда бартараф этишга уюшқоқлик билан киришдилар.

А. ТЎХТАСИНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

ҒАЛЛА-ДАВЛАТГА

ЗАФАР САТРЛАРИ

ҒАЛЛАОРОЛ

Ғафур Ғулом номли совхоз нафақат районда, ҳатто областда йирик хўжаликлардан бири. Жорий йилда ғаллакорлар зўр меҳнат эвазига лалми майдонларда мўл ҳосил етиштирдилар. Уни саранжомлаш тез ва соз ўтказилди. Якунда ҳосилдорлик гектар ҳисобига 14 центнерни ташкил этди. Фарҳод Оқбўтаев ва Ғафур Ҳожимуродов бошқараётган бўлимларда эса бу кўрсаткич 17—18 центнерга тўғри келди.

А. МАМАРИЗОЕВ.

ҚЎШРАБОТ

Бу йил Киров номли совхознинг олтин бошоқ ижодкорлари учун қутлуғ келди. Улар 7.700 гектар лалми майдоннинг ҳар гектаридан 7 центнер ўрнига 10 центнердан сара дон йиғиштириб олдилар. Абдуғани Равшанов, Луқмон Хўжабеков, Ҳамдам Сайдуллаев бошлиқ бригадаларда гектар ҳосилдорлиги 12—15 центнерга етди.

Х. ЭЛМУРОДОВ.

ОХУНБОБОЕВ

Қарийб бир ой мобайнида Фрунзе номли колхоз ғаллазорларида комбайнлар ҳайқириғи янграб турибди. Бугунги кунда уларнинг ўрнини ҳайдов тракторлари эгаллаган: ҳосили йиғиштириб олинган пайкаллар жадал шудгорланаяпти.

— Жорий йил ҳосили ҳар қачонгидан мўл бўлди, — дейди илғор бригада бошлиғи Нишонбой Ибаев. — Ҳар гектар ердан 40 центнердан хирмон кўтарилди. Ўрим-йиғимни тез ва соз ўтказишда Қодирали Эрматов, Абдураҳмон Аҳмедов каби комбайнчилар айниқса жонбозлик кўрсатдилар.

Т. АҲМАДЖОНОВ.

ОҲАНГАРОН

«Ангрен» совхози ғаллакорларининг қувончи чексиз: мавсумда 460 тонна буғдой, қарийб 400 тонна арпа — белгиланганидан анча кўп дон тайёрланди. Унинг 500 тоннадан зиёдроғи давлатга сотилди. Айни пайтда ҳосилдан бўшаган майдонлар шудгорлаб қўйилди.

М. ҚАЮМОВ.

ДЕНОВ

Ленин орденли «Ҳазорбоғ» совхозида ўтган йилнинг кузида 146 гектар майдонга буғдой сепилганди. Экин қиш ва баҳорда агротехника қоидалари асосида парвариш қилинганлиги туфайли ҳар гектар ердан 36 центнердан дон олинди. Уни саранжомлашга бор-йўғи 5 иш куни кифоя қилди. Беллашувда Меҳнат шуҳрати ордени соҳиби Самад Мўминов бошлиқ бригада ғолиб чиқди. Меҳнат аҳли Ватан хирмонига 60 гектар майдондан 270 тонна сара дон тортиқ этди.

Т. ШАРИПОВ.

ХЎЖАОБОД

«Шарқ юлдузи» колхозининг Салим Алимов бошлиқ бригадаси ғаллакорлари сўз ва иш бирлигини таъминлашди: суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан қарийб 37 центнердан буғдой ва арпа йиғиштириб олинди.

Ғалладан бўшаган майдонларга силос учун маккажўхори уруғи қадалди.

Ч. ТЎХТАНОВ.

ПАХТАКОР

Пиримқул Қосимов бошлиқ звено ғаллакорлари Ульянов номли совхозда энг юқори кўрсаткичга эришдилар: 65 гектар ернинг ҳар гектаридан 24 центнер ўрнига 30 центнердан буғдой саранжомланди. Комбайнчилар баҳсида Т. Мирзаевга ҳеч ким бас кела олмади.

О. САИДОВ.

СОВЕТОБОД

«Жом» совхозида ғалла ўрими уюшқоқлик билан ўтказилди. Эндиликда хирмондаги донни тозалаб давлатга сотиш қизитилмоқда. Она-Ватанга 3.150 тонна арпа ва буғдой топшириш кўзланган. Ҳар куни 300—400 тонна ғалла жўнатилмоқда. Ўлмас Эшқобилов, Содиқ Нарзуллаев, Раҳмат Кенжаев каби ишчилар айниқса ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Хирмонжойда меҳнат қилаётганларга барча шароит яратилгани учун иш унуми ошиб, суръатга-суръат қўшилаяпти.

А. САТТОРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЧЕТ ЭЛЛИКЛАР НИГОҲИДА

ПАСКАЛЬ САКА: «БИЗГА ҲАММА НАРСА ЁҚДИ»

Конго меҳнат партияси халқаро алоқалар бўлими бошлиғи Паскаль Сака ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда шундай деди:

— Хўжалик юритишнинг социалистик усули билан қандай муваффақиятларга эришиш мумкинлигига амалда ишондик. Бунда ердан барча одамларнинг фаровонлиги йўлида фойдаланилмоқда. Ўзбекистон колхозлари ва совхозларида турли экинлар етиштирилмоқда ва деҳқончиликни янада ривожлантириш учун имкониятлар бор. Оила ва ижара пудрати катта истиқболлар очади. Бунда ҳар бир киши кучи етганича ер олади. Биз қаерга борсак, ўша ерда халқингиз бизни меҳмондўстлик, хайрихоҳлик билан кутиб олди. Бу бизни айниқса ҳайратлантирди.

Конго меҳнат партиясининг П. Сака бошчилигидаги делегацияси республикамизда қишлоқ хўжалигига ва кооперативчилик ҳаракатига раҳбарлик иш тажрибаси билан танишиб бўлди.

Конголик меҳмонлар Ўзбекистон уч областининг илғор колхозлари ва совхозларида бўлдилар, колхозчилар, хўжалик раҳбарлари, партия ходимлари билан суҳбатлашдилар. Улар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасига боришди, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечиришди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми иқтисод фанини ривожлантиришга катта ҳисса қўшгани, унинг ютуқларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига жорий этгани учун В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги фанлари академияси Ўрта Осиё бўлими президиуми раисининг ўринбосари ўртоқ Александр Сергеевич **Цамуталига** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берди.

«ДАЪВАТ СОВРИНИ» УЧУН

ЁШЛАР ШИЖОАТИ

Ангор районидаги «Талимарон» совхозининг Холмурод Абсамадов бошлиқ комсомол-ёшлар звеноси областда биринчилар қаторида Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва республика Агросаноат давлат комитети ВЛКСМ 70 йиллиги шарафига таъсис этган «Даъват совнини» учун социалистик мусобақада қатнашишга қарор қилди.

Холмурод ҳарбий хизматдан қайтгач, далада ишлаш истагини айтганида хўжалик раҳбарлари эътироз билдиришмади.

— Фақат комсомол-ёшлардан иборат звено тузамиз, — деди совхоз директори Холбой Нориев.

— Ўзим ҳам шундай таклиф билан киргандим, — деди Холмурод. — Ер, сув, техника бўлса, бас. Механизатор, сувчи, чопиқчи ёшлардан чиқади. Бирга ишлашни хоҳлаётганлар бор...

Звенонинг ташкил этилиши совхозда катта қизиқиш уйғотди. Ёшлар ихтиёрига 42 гектар майдон ажратилди. Холмурод аъзоларни ўзи танлаб олди. Коллективда меҳнат қилаётган 22 кишидан 15 нафари — комсомол аъзоси. Ёш коммунист Холмурод Абсамадовни эса цех комсомол ташкилоти секретарлигига сайлашди. Ғўзага ишлов бераётган, озиқлантираётган механизатор Чори Абсамадов, экинни об-ҳаётга қондираётган Эшниёз Кўчкелдиев, Бахтиёр Чоршанбиев, чопиқчилар Бибизор Жомғирова, Майрам Қаҳҳорова, Бибирайҳон Кенжаева — ВЛКСМ аъзолари. Бултур ёшлар коллективи 42 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30,1 центнердан ипак пахта топширди. Ҳар центнер пахта таннархи совхоз кўрсаткичидан 20 сўм арзон бўлди. Звено аъзолари бир сўм асосий иш ҳақига 62 тийиндан қўшимча олишди.

Комсомол-ёшлар ВЛКСМнинг 70 йиллиги шарафига 40 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 27,5 центнер ўрнига 35 центнердан оқ олтин етиштиришга, ҳосилнинг 70 процентини машинада теришга, ҳар центнер пахта таннархини ўтган йилдагидан тўрт сўм арзонлаштиришга аҳд қилишган. Шу кеча-кундузда коллектив белгиланган режаларни изчил амалга ошираяпти. Ғўза баравж: ҳар тупда 9—10 та бўлиқ кўсак, кўплаб шона ва гул санаш мумкин.

— Саратон ҳаддан ташқари иссиқ келаяпти, — дейди Холмурод Абсамадов. — Лекин ёшларимиз ғайратни бўшаштиришаётгани йўқ. Улар жазирамани писанд қилмай, астойдил меҳнат қилишаяпти. Бу йил ғўза яганасига, чопиққа мактаб ўқувчиларини мутлақо жалб этмадик. Чунки 40 гектар майдон 13 кишига тақсимлаб берилган. Улар ёш болали уй бекалари эди. Ҳар ким ўзига биркитилган ерни вақтида чопиқ қилади, бегона ўтдан тозалайди. Хуллас, теримгача ғўза ҳолати учун бир киши жавоб беради. Келгуси йилларда ҳосилни териб, топшириш ҳам улар зиммасига юкланса, ижара пудратига ўтилади. Унда ижарачи фақат дала бегона ўтдан тоза бўлиши, сифатли ягана ёки чеканка учун эмас, балки давлатга топшириладиган пахта учун ҳам масъулият ҳис этади.

Бибизор Жомғировага биркитилган 1,8 гектар майдондаги ғўзаларга ҳавасингиз келади. Холмурод билан бирга ликда ҳосил чўғини кўздан кечирдик. Ҳар тупда 12 тагача бўлиқ кўсак бор. Шона ва гул кўп. Ғўза бир карра чеканкадан чиқариб қўйилган. Майрам Қаҳҳорова, Бибирайҳон Кенжаева далаларида ҳам ниҳоллар шундай баравж.

— Тўлиқ хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш, бригада пудрати қандай самара бераётганини кўп сўрашади, — дейди совхоз партия ташкилотининг секретари Шоймардон Чоршанбиев. — Энг муҳими, ерга муносабат ўзгарди. Деҳқон даланинг ҳақиқий эгаси бўлиб қолди. Чиндан ҳам шундай. Холмуроднинг звеносида ер ўн уч кишига тақсимлаб берилган. Бошлиқ уларнинг кетидан «ишга чиқ, фалон ерни чопиқ қил ёки ўтдан тозала», деб танбеҳ беришга ҳожат қолмади.

Ортиқча сарф-харажатлар барҳам топмоқда. Звено аъзолари илгари ишлатилган битта тележкадан воз кечишди. Унинг ҳайдовчиси звено иш ҳақи фондидан йилига қарийб 1.600 сўм олар экан. Коллектив бултургидан ўн тонна кам минерал ўғит ишлатди. Унинг ўрнига кўпроқ чиритилган маҳаллий ўғит солинди. Шунингдек, уруғлик сарфи ҳам камайди. Одамларнинг меҳнатга муносабати ўзгармоқда. Пировард натижа учун йил бошидан қатъий кураш давом этмоқда. Июнда совхознинг сифат комиссияси Холмурод Абсамадов бошлиқ звено даласидаги ғўза ривожини текшириб, яхши баҳолади. Хўжалик томонидан минг сўм мукофот берилди. У звено аъзоларига тақсимланди.

Йигит-қизлар дала ишларини бўшаштирмаслик пайида бўлмоқдалар. Айниқса механизатор ва сувчилар катта масъулият билан ишлашаяпти. Механизатор Чори Абсамадов кўпроқ кун қизиганда ғўзага ишлов бериб, жўякларни шамоллатаяпти, сувчилар эса асосан тунги суғоришга, шарбат оқизишга эътибор беришмоқда. «Беллашув учун майдонга тушдикми, ғолиб чиқиш учун бор куч-ғайратимизни аямаймиз», — дейишмоқда звено комсомол-ёшлари.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЯРИМ ЙИЛЛИК ЯКУНЛАРИ ЧИҚАРИЛДИ

1988 йилнинг биринчи ярмида СССР халқ хўжалигида иқтисодий ва социал ривожланишнинг ижобий тенденциялари кучая борди, дейилади СССР Статистика давлат комитетининг 1988 йил биринчи ярмида СССРнинг иқтисодий ва социал ривожланиши тўғрисидаги ахборотда. КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясига тайёргарлик бу жараёнга қўшимча омил бахш этди.

Саноатдаги ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги корхоналарнинг анчагина қисми тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилганлиги пировард натижаларга ва сифат кўрсаткичларига ижобий таъсир қила бошлади.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатлари пасайиши бартараф этилмоқда, бир қанча энг муҳим кўрсаткичлар соҳасида жадаллаштиришга эришилди. Миллий даромад ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 5 процент, ижтимоий меҳнат унумдорлиги 5,5 процент кўпайди. Ташқи савдо обороти яна ўса бошлади.

Саноат маҳсулоти етказиб беришга оид шартномавий мажбуриятларни бажариш даражаси ошди; 1987 йилнинг январь—июнь ойларига нисбатан ҳаммаси бўлиб 20 миллиард сўмлик кўп саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди. Аввало, корхона ва ташкилотларнинг фондлари маблағлари ҳисобига асосий фондларни ишга тушириш ошди. Халқ хўжалигида шулардан ташқари 8 миллиард сўмдан кўпроқ фойда олинди.

Экономикани ривожлантиришнинг социал йўналиши кучайтирилмоқда. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ўсди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва харид қилишни кўпайтириш тенденцияси барқарор тус олмоқда. Чакана товар обороти ва пулли хизматлар плани бажарилди. Уй-жой қурилиши миқёслари кенгайди.

Шу билан бирга янги хўжалик механизмининг афзалликларидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти, ишнинг барқарорлиги ва изчиллиги таъминланмаяпти. Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, асосий фондларни янгилаш суръатлари етарли эмас. Маҳсулот етказиб бериш интизоми ҳали ҳам паст, бу эса меҳнат коллективлари ишининг нормал мароми бузилишига олиб келмоқда.

Кўпгина саноат ва қурилиш корхоналари меҳнат унумдорлигининг ошиши суръатларига нисбатан иш ҳақининг ўсиши суръатлари илдамлашувига йўл қўйдилар. Корхона ва ташкилотлар анчагина қисмининг молиявий ҳолати беқарор бўлиб турибди. Аҳолининг бир қанча озиқ-овқат маҳсулотларига ва саноат молларига, пулли хизматларга бўлган эҳтиёжларини қондиришдаги танглик сақланиб қолмоқда. Бир қанча социал-маданий объектларни қуриш ярим йиллик плани бажарилмади.

Ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш ҳажмлари ошди. Шу ишларга 17,5 миллиард сўм ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6 процент кўп маблағ сарфланди, шундан корхона ва ташкилотларнинг ўз маблағи капитал маблағнинг умумий ҳажмида 73 процентни ташкил этди.

Ёқилғи-энергетика комплексида илғор технологиялардан фойдаланиш ошди, металлургия комплексида маҳсулотнинг тежамли турларини ишлаб чиқариш кўпайди. Машинасозлик комплекси министрликларининг корхоналарида СССРда биринчи бор ўзлаштирилган маҳсулотнинг солиштирма салмоғи ўтган йилнинг январь-июнидаги 4,4 процентдан (йиллик пландаги 9,2 процент ўрнига) 8,8 процентни ташкил қилди.

Колхоз ва совхозларда интенсив технология асосида етиштирилаётган баҳори дон ва дуккакли дон экинлари 23,2 миллион гектарни (шу экинлар етиштирилаётган майдонларнинг 28 процентини), саноатбоп қанд лавлаги 3 миллион гектарни (88 процентини), кунгабоқар 2,5 миллион гектарни (59 процентини) экиб чиқилди.

Янги маҳсулотнинг энг муҳим турларини етказиб бериш юзасидан тузилган 1988 йилги давлат буюртмаси йилнинг биринчи ярмида 25 процент бажарилди.

Йил бошидан буён 1200 тадан кўпроқ мустақил илмий-тадқиқот, конструкторлик ва технология ташкилотлари тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилди.

Давлат қабули шароитида ишлаётган саноат корхоналари ва бирлашмаларида йилнинг биринчи ярмида биринчи бор тақдим этилган маҳсулотнинг 7 миллиард сўмдан кўпроқ турадиган 8 проценти қабул қилинмади; 40 миллион сўмлик маҳсулот узил-кесил брак қилинди.

Ишлаб чиқилган ва реконструкция қилинган қувватларни ўзлаштиришда ва улардан фойдаланишда жиддий камчиликлар сақланиб қолмоқда.

Халқ хўжалигида 12 миллион тоннадан кўпроқ шартли ёқилғи, бир миллион тонна қора металлар прокати, 1,5 миллион тонна цемент, 3,5 миллион куб метр ёғоч материаллар тежаб қолинди. Материал ресурсларининг ана шу жуда муҳим турлари (цементдан ташқари) тежалганлиги йиллик топшириқнинг ярмидан кўпроғини ташкил этади. 80 миллион гигакалориядан ортиқ иккиламчи иссиқлик ресурслари хўжалик оборотига жалб этилди.

Халқ хўжалигида ўтган йилдаги 117,7 миллион ўрнига 1988 йилнинг биринчи ярмида 117,3 миллион ишчи ва хизматчи ишлади. Шу билан бирга асосий ишлаб чиқариш тармоқларидаги давлат корхоналарининг ходимлари сони қарийб 1 миллион киши камайди, асосан хўжалик юритиш механизми такомиллаштирилганлиги ва ходимлар меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитига ўтказилганлиги туфайли шунга эришилди. Бўшатиб олинаётган ходимлар бошқа ташкилот ва тармоқларга жойлаштирилмоқда.

Ижтимоий хўжаликдаги колхозчилар сони 11,6 миллион кишини ташкил этди ва ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан бир процент камайди.

Ишлаб чиқариш, маиший хизмат ва умумий овқатланиш соҳаларидаги кооперативларда 450 минг киши ишлади, қарийб ярим миллион киши якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланди.

Тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилган корхоналар меҳнат унумдорлигини, фойдани анча юқори суръатлар билан оширдилар, маҳсулот таннархини камайтирдилар. Улар саноат ишлаб чиқариши ҳажмини кўпайтиришнинг ҳаммасига меҳнат унумдорлигини ошириш, саноатдаги ишлаб чиқариш ходимлари сонини камайтириш ҳисобига эришдилар. Бу корхоналар январь—май ойларида меҳнат унумдорлигини 6,4 процент, (хўжалик юритишнинг янги шароитига ўтказилмаган корхоналар эса 4,2 процент), фойдани 12,8 (хўжалик юритишнинг янги шароитига ўтказилмаган корхоналар 10,2 процент) оширишни таъминладилар. Фойдани кўпайтиришга асосан маҳсулот таннархини пасайтириш ва материал сарфини камайтириш ҳисобига эришилди.

Давлат марказлаштирилган капитал маблағлари ҳамда тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишловчи саноат министрликлари корхоналари ҳамда ташкилотларининг фонд маблағлари лимитидан йилнинг биринчи ярмида 105 процент, хўжалик юритишнинг янги принципларига ўтказилмаган корхоналар лимитидан эса 95 процент фойдаланилди. Даромадни норматив усулда тақсимлашга асосланган хўжалик ҳисоби усули оммалашмоқда. Ҳозирги вақтда 172 та саноат корхонаси хўжалик юритишнинг мазкур усулини қўлланмоқда.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаётган колхозларда, совхозларда ва хўжаликлараро корхоналарда гўшт етиштириш (тирик чорва ва парранда вазнида) ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 5 процент, янги шароитга ўтказилмаганларида эса 3 процент кўпайди.

Шу билан бирга янги хўжалик механизмининг афзалликлари тўла-тўкис рўёбга чиқарилмаяпти. Давлат буюртмасини тузишда, иқтисодий нормативларни қўллашда жиддий камчиликларга йўл қўйилди, ҳамма корхоналар ҳам хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлашга тайёр эмаслиги маълум бўлди. Ишлаб чиқариш воситаларининг улгуржи савдоси ҳали муносиб равишда ривож топгани йўқ.

Январь—май ойларида фойда планининг бажарилиши 109 процентни ташкил этди. Озарбайжон ССРдан ташқари барча иттифоқдош республикалар ҳамда СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигидан ташқари ҳамма министрликлар план топшириқларини бажардилар.

Давлат бюджетига фойдадан тўловлар ва оборот солиғи тарзида тушган маблағ ярим йил мобайнида планда белгиланган даражадан ошиб кетди. Ишлаб чиқариш социал ривожланиш мақсадлари учун корхоналар ихтиёрида қолдириладиган маблағ кўпайди.

Айни вақтда ишлаб чиқаришдан зарар кўрилишини тугатиш вазифаси суст ҳал этилмоқда. Саноатдаги ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарининг ҳамда пудратчи қурилиш-монтаж ташкилотларининг бештадан биттаси молиявий натижалар юзасидан белгиланган планни бажармади, саноатдаги ҳар ўнта корхонадан биттаси зарар кўриб ишламоқда.

Ўз оборот маблағлари етишмаслиги сабабли бир қанча корхона ва тармоқларнинг молиявий-хўжалик фаолияти жиддий равишда мушкуллашмоқда.

Корхоналар ўртасида ва банк кредитлари юзасидан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилмаслик фактлари ҳамон учраб турибди. Шу йилнинг 1 июлига қадар банк кредитлари юзасидан муддати ўтиб кетган қарздорлик гарчи учдан бир ҳисса камайган бўлса ҳам, улар бўйича қарздорлик тегишинча 12,9 ва 8,2 миллиард сўмни ташкил этди.

СССРнинг ташқи савдо обороти ҳажми 1987 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 5 процент кўпайиб, 66,5 миллиард сўмни ташкил этди, шу билан бирга экспортга маҳсулот етказиб бериш 3 процент, четдан импорт қилиш 7 процент кўпайди. 1988 йилнинг 1 июлигача 55 та министрлик ва идора, юздан кўпроқ бирлашма ва корхона ташқи бозорга чиқиш ҳуқуқини олди. Бироқ ташқи иқтисодий фаолият секинлик билан қайта қурилмоқда.

Биринчи ярим йилликда давлат буюртмаларига мувофиқ ва бевосита алоқалар бўйича маҳсулот етказиб бериш борасидаги шартномавий мажбуриятлар 1987 йилнинг биринчи ярмидаги 98,1 процент ўрнига 99,3 процент бажарилди. Бирлашма ва корхоналарнинг 14 проценти шартнома интизомини бузди. (1987 йилнинг январь—июнь ойларида 24 процент эди). Қолоқликка йўл қўйган корхоналар ўтган йилнинг шу давридаги 6,6 миллиард сўмлик ўрнига 2,7 миллиард сўмлик маҳсулотни етказиб бермадилар.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 4,7 процент кўпайди, меҳнат унумдорлиги эса 5,4 процент ошди. Маҳсулотнинг бутун ўсиши ходимлар сонини мутлақ камайтирган ҳолда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобидан таъминланди. Январь—май ойларида фойда 11,7 процент кўпайди, планга қўшимча равишда 3,6 миллиард сўм фойда олинди.

Ёқилғи-энергетика комплексининг тармоқлари барқарор ишлади. Топшириққа қўшимча равишда 4,3 миллион тонна нефть, шу жумладан газ конденсати, 10,5 миллиард куб метр газ ва 14,5 миллион тонна кўмир, шу жумладан кокслаш учун 5,5 миллион тонна кўмир қазиб чиқарилди. Аммо комплексдаги бир қанча корхоналарнинг қониқарсиз ишлаганлиги истеъмолчилар олдидаги шартномавий мажбуриятларни тўла-тўкис бажаришга имкон бермади.

Металлургия комплекси корхоналари қора ва рангли металлургия маҳсулотларининг асосий турлари юзасидан биринчи ярим йиллик топшириқларини уддаладилар. Бироқ совуқ ҳолда катанкаланган туника ғоят пишиқ насос-компрессор ва пармалаш қувурлари, совуқ ҳолда тортилган навли пўлат ва бошқа бир қанча прогрессив металл маҳсулотларининг турлари кўзда тутилганига қараганда камроқ ишлаб чиқарилди.

Машинасозлик комплексида маҳсулот ишлаб чиқариш 7 процент кўпайди. Бу эса умуман саноатдагига қараганда 1,5 баравар юқоридир. Ҳисоб техникаси воситалари, металлургия машина-ускуналарининг, химия ва нефть ҳамда газни қайта ишлаш ускуналарининг бир қанча турларини ишлаб чиқариш анча ошди.

Шу билан бирга машинасозликни ривожлантириш ва унинг моддий-техника базасини янгилаш белгиланган топшириқлардан орқада қолмоқда.

Химия-ўрмон комплексида синтетик тола ва иплар, радиал конструкциядаги шиналар, конструкцион пластик материаллар, қаттиқ пайраҳа — тола плиталар, идишбоп картон ишлаб чиқариш кўпайди.

Қурилиш комплексида йирик панелли уйсозлик учун конструкциялар ишлаб чиқариш, енгил металл конструкциялардан йиғма бинолар (модуллар) тайёрлаш, рўзғорбоп газ плиталар ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилмади. Иморатбоп ғишт ишлаб чиқарувчи янги қувватларнинг фақат ярми, йирик панелли уйсозликдаги қувватларнинг 60 проценти, керамзит ишлаб чиқарувчи қувватларнинг 74 процентигина ишлатилди.

Биринчи ярим йилликда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш 7 процент кўпайиб, 165 миллиард сўмликни (чакана нархларда) ташкил этди.

Ноозиқ-овқат маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш жадаллаштирилди. Шундай маҳсулотлар ишлаб чиқаришнинг жами ҳажми 10 процент ошди.

Радиоприёмниклар, магнитафонлар, тикув машиналари, кир ювиш машиналари, электр пилесослар, мотоцикллар белгиланганидан ҳам камроқ ишлаб чиқарилди.

СССР Енгил саноат министрлиги корхоналарида биринчи ярим йилликда молларнинг асосий турлари юзасидан топшириқлар бажарилди.

Енгил саноатда тайёр буюмларни чакана нархларда ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 3 миллиард сўмлик ёки 8,5 процент ошди.

Шу билан бирга мазкур ўсишнинг амалда ҳаммаси «Н» индекси қўйилган сифати яхшиланган товарлар ҳамда шартнома нархларда сотиладиган алоҳида модали буюмлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳисобидан таъминланди, ваҳоланки, бир қанча харидоргир моллар ва жумладан болалар буюмларини ишлаб чиқариш камайди.

Бироқ умуман тармоқ ишлаб чиқариш аппаратининг техникавий даражаси етарли эмаслиги маҳсулот турларини тубдан янгилаш ва товарлар сифатини яхшилаш имконини бермаяпти. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг кўп қисми истеъмолчиларга манзур бўлмаяпти.

Озиқ-овқат саноати ва агросаноат комплексининг корхоналари энг муҳим турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш юзасидан 1988 йилнинг биринчи ярми учун белгиланган топшириқларни бажарди. Ўзбекистон ССР билан Туркманистон ССР корхоналари гўшт етиштириш олти ойлик топшириқларини бажармади. Бир қанча корхоналарда ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати ҳали ҳам пастлигича қолмоқда.

1988 йил ҳосили учун 211,2 миллион гектар ерга экин, шу жумладан 116,1 миллион гектар ерга дон ва дуккакли дон экинлари экилди. Бу йил кузги дон экилган майдонлар бултургига нисбатан 3,5 миллион гектар кенгайтирилди. Кузги ғаллазорларнинг улуши барча донли экинлар майдонининг 26 процентини ташкил этади. Кунгабоқар, хашаки экинлар майдони кўпайтирилди.

Ҳамма жойда пичан ўрими ва ем-хашак тайёрлаш давом этмоқда. Шу билан бирга мамлакатнинг бир қанча регионларида бу ишларнинг суръатлари бултургидан пастроқ. Умумиттифоқ фондига сабзавот етказиб бериш ярим йиллик топшириғи 27 июнгача 95 процент, данакли мева ва резавор мева етказиб бериш топшириғи 41 процент бажарилди.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва харид қилиш кўпайди.

Колхозларда, совхозларда ва хўжаликлараро корхоналарда йилнинг биринчи ярмида 10,6 миллион тонна (тирик вазнда) ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 4 процент кўп гўшт, 43,6 миллион тонна (5 процент кўп) сут, 31,6 миллиард дона тухум (5 процент кўп) етиштирилди. Арманистон ССРдан бошқа барча иттифоқдош республикаларнинг хўжаликларида ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут ўрта ҳисобда кўпайди. Бироқ сигирларнинг йил биринчи ярмида эришилган маҳсулдорлиги (ўрта ҳисобда 1451 килограмм) уларнинг туёғи амалда ўзгармаган бир шароитда, сут етиштиришни зарур миқдорда кўпайтиришни ва аҳолининг бу маҳсулотга бўлган эҳтиёжларини қондиришни таъминламайди.

Барча иттифоқдош республикалар умумиттифоқ фондига гўшт ва сут маҳсулотлари етказиб бериш топшириғини бажарди.

Агросаноат комплексида ҳозирги вақтда 187 та агросаноат комбинати ва бирлашмаси, 62 та агрофирма мавжуд бўлиб, улар қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш, қайта ишлаш ва сотиш соҳасида яқиндан ўзаро алоқа боғлаганлар. Июнь ойининг бошларида мамлакатда 15 мингга колхоз ва совхоз ижара пудратини қўлланди. Тракторлар, бир қанча турдаги қишлоқ хўжалик машиналари, минерал ўғитлар ва ем-хашакка аралаштириб бериладиган химиявий қўшимчалар етказиб бериш юзасидан олинган шартномавий мажбуриятлар бажарилди.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан агросаноат комплексини ривожлантиришга (шу жумладан қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқларни ривожлантиришга) салкам 26 миллиард сўм капитал маблағ сарфланди.

Йилнинг биринчи ярмида давлат марказлаштирилган капитал маблағлари ҳамда корхона ва ташкилотларнинг фондлари ҳисобидан 49,3 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

51,7 миллиард сўм давлат марказлаштирилган капитал маблағи ўзлаштирилди ёки шу давр учун белгиланган лимит 97 процент бажарилди.

Корхона ва ташкилотларни тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш корхона ва ташкилотларнинг фондлари маблағи ҳисобидан капитал маблағ ҳажмини кескин кўпайтириш имконини берди. Корхона ва ташкилотлар 29,9 миллиард сўм миқдоридаги ўз маблағларидан фойдаландилар, шу маблағларнинг халқ хўжалигидаги умумий капитал маблағ ҳажмидаги улуши 37 процентни ташкил этди. Корхона ва ташкилотларнинг фондлари маблағлари ҳисобидан капитал маблағ лимити ярим йиллик топшириққа нисбатан 7 процент ошириб ўзлаштирилди.

Ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш юзасидан йилнинг биринчи ярми учун белгиланган топшириқ бажарилмади.

Қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарган пудрат ишлари ҳажми 6 процент, меҳнат унумдорлиги 7,9 процент кўпайди. Ишларни кўпайтиришнинг ҳаммасига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилди.

Умуман қурилиш ташкилотларида пудрат ишлари плани 103 процент бажарилди.

Темир йўл, дарё, автомобиль транспорти юк жўнатиш топшириғини; денгиз транспорти экспорт-импорт юкларини жўнатиш топшириғини бажарди. Умум фойдаланишдаги транспорт барча турларининг пассажир обороти 4 процент ўсди.

Аҳолига алоқа хизмати кўрсатиш 1,8 миллиард сўмни ташкил этди, бу ўтган йилнинг биринчи ярми йиллигидагига нисбатан 10 процент кўпдир. План 102 процент бажарилди.

1988 йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг пул билан тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи ўтган йилнинг шу давридаги 201 сўмдан 213 сўмга, колхозларнинг жамоат хўжалигидаги колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ 145 сўмдан 152 сўмга етди.

Мамлакатда ишлаб чиқариш тармоқлари ходимларининг иш ҳақини ошириш давом этмоқда. Шу йилнинг май ойига қадар ишлаб чиқариш тармоқларига қарашли корхоналар ва ташкилотларда ишлаётган ҳар икки ходимнинг бирига янги оширилган тариф ставкалари ва мансаб маошлари белгиланди.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 81 миллиард сўмликдан кўпроқ тўловлар ва имтиёзлар олди, бу ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 4 миллиард сўм кўпдир.

Колхоз аъзолари ва уларнинг оилаларига камида 10 йилдан бери тўлаб келинаётган пенсияларнинг энг кам миқдори оширилмоқда.

Ишчилар, хизматчилар ва колхозчилар оилаларининг (оила жон бошига ҳисоблаганда) пул даромадлари ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5 процент кўпайди. Ишчи ва хизматчилар оилалари барча даромадларининг 80 процентдан кўпроғи ва колхозчилар оилалари даромадларининг 70 процентдан кўпроғи ижтимоий ишлаб чиқаришдаги меҳнатга ҳақ тўлашга ва 10 процентга яқини ижтимоий истеъмол фондларидан келаётган тушумларга (пенсия, стипендия, турли нафақалар) тўғри келади.

Медицина хизматини яхшилашга, шунингдек етим болалар ва ота-оналарининг қаровисиз қолган болалар моддий-маиший шароитларини яхшилашга қаратилган тадбирлар ўтказилди. Соғлиқни сақлаш муассасаларида беморларнинг овқатланишига кетадиган сарф-харажатлар, дори-дармон, ускуна ва асбоб анжом сотиб олиш нормалари кўпайтирилди, уч ёшгача бўлган болаларни даволаш учун зарур бўлган дори-дармонлар бепул берилмоқда, бошқа имтиёзлар ҳам жорий этилди.

Аҳолининг СССР омонат банки муассасаларидаги пули ярим йилликда 13 миллиард сўм кўпайди ва 280 миллиард сўмга етди.

Аҳолига халқ истеъмол товарлари сотиш ва пуллик хизмат кўрсатиш 1988 йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 7,3 процент кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти 175,7 миллиард сўмга етди ва 1987 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 10,5 миллиард сўм ортиқ бўлди. Умуман мамлакат бўйича чакана товар обороти плани бажарилди. Айни вақтда Украина ССР, Туркманистон ССР ва Закавказье республикалари планнинг бажарилишини таъминламадилар.

Алкоголли ичимликлар сотиш натурал миқдорда тахминан ўтган йилнинг биринчи ярми даражасида бўлди. Айни вақтда арақ ва ликер-арақ 2 процент кам сотилди, пиво ва коньяк эса 9—10 процент кўп сотилди.

Товар обороти плани бажарилганига қарамай аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечак ва пойафзал билан таъминлаш ғоят ўткир муаммо бўлиб турибди.

Мамалактнинг кўпгина регионларида маҳаллий аҳоли таъминотини яхшилаш учун чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан етарли активлик қилинмаяпти. Картошка, сабзавот ва мева билан таъминлашда жиддий узилишларга йўл қўйилмоқда. Айни бир пайтда биринчи ярим йилликда савдода бир ярим миллион тоннадан кўпроқ картошка, сабзавот ва мева нобуд бўлди, деб ҳисобдан чиқариб ташланган ва озиқ-овқат учун яроқсиз бўлиб қолган сабабли [illegible] берилган. Мева ва сабзавот хиллари кам, бунинг устига кўпинча магазинларга сифатсиз маҳсулот келтирилмоқда.

Рўзғор техникаси ва радиоаппаратурага эҳтиёж қондирилмаяпти, бу маҳсулотларнинг тури жуда секин янгиланмоқда.

Ёғоч тахта ва бинокорлик материаллари сотиш 20 процент кўпайди. Бироқ бу маҳсулотларнинг кўп турларига аҳоли эҳтиёжи ҳали ҳам қондирилмаяпти.

Аҳолига кўрсатилган тўловли хизмат ҳажми 29,1 миллиард сўмни ташкил этди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 17 процент кўпайди. Умуман мамлакат бўйича пулли хизматни реализация қилиш хизмати бажарилди.

Аҳолига 6,8 миллиард сўмлик ёки ўтган йилнинг январь-июнь ойларидагига нисбатан 15,7 процент кўп маиший хизмат кўрсатилди. План 102,6 процент бажарилди. Лекин маиший хизматнинг кўп турларига бўлган эҳтиёж қондирилмаяпти.

Марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳисобидан умумий саҳни 24,5 миллион квадрат метр уй-жой, корхоналар ва ташкилотлар фондларидаги маблағлар ҳисобидан 10,8 миллион квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан уй-жойларни фойдаланишга топшириш 0,8 миллион квадрат метр ёки 2 процент кўпайди. Умуман мамлакатда уй-жойларни фойдаланишга топшириш юзасидан биринчи ярим йиллик план ошириб бажарилди.

Умуман корхоналар ва ташкилотлар фондларидаги маблағ ҳисобига қурилган уй-жойларни фойдаланишга топшириш 1987 йил биринчи ярмига нисбатан 4,9 баравар, мактабгача тарбия болалар муассасаларини фойдаланишга топшириш — 7 баравар, поликлиникаларни фойдаланишга топшириш — 3,8 баравар, касалхоналарни фойдаланишга топшириш — 9,2 баравар кўпайди. Бунга министрликларнинг тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказилганлиги ёрдам берди.

Умумтаълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, касалхоналар, поликлиникалар, клублар ва маданият уйлари қурилди. Бундай объектларни ишга тушириш планлари умуман мамлакатда, шунингдек РСФСР, Белоруссия ССР, Молдавия ССРда бажарилмади.

Санаторийлар, дам олиш муассасалари, туристларнинг меҳмонхоналари ва базалари тармоғи кенгайди. Бироқ аҳолининг ташкилий равишда дам олиш ва санаротий-курортларда даволаниш эҳтиёжлари тўла таъминланмаяпти.

Салкам 4 миллион йигит ва қиз ўрта маълумот олди. Халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун олий ва ўрта махсус маълумотли икки миллион нафардан кўпроқ мутахассис тайёрланди.

Иттифоқдош республикалар пойтахтларининг кўпида атмосферага зарарли моддаларнинг чиқиши ва Кострома, Рязань, Горький, Челябинск, Одесса, Тошкент областлари ва бошқа регионларда булғатилган оқинди сувлар чиқариб юборилиши камайтирилишига эришилди.

Шу билан бирга атроф-муҳитини муҳофаза қилиш ишида катта камчиликлар сақланиб қолмоқда. Олдинги йиллардаги каби кўпгина министрликлар ва идоралар табиатни муҳофаза қилиш объектларини қуриш ва ишга тушириш планларини, шунингдек, табиатдан оқилона фойдаланишга доир бир қанча тадбирлар амалга оширилишини барбод қилдилар. Авариялар ва тозаланмаган оқинди сувларни бирданига чиқариб юбориш оқибатида сув ҳавзалари анча булғатилиши ҳоллари юз берди.

* * *

Беш йилликнинг биринчи ярми тугади. Олға томон барқарор ҳаракат қилиш учун зарур шарт-шароит яратилди. Бироқ иқтисодий ўсиш сифатида ҳали туб бурилишга эришилмади. Экономикани янада юксалтириш, ўн иккинчи беш йиллик топшириқлари бажарилишини таъминлаш юзасидан ҳали кўп иш қилиниши керак.

(ТАСС).

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

КОРХОНА ЯРМАРКАСИ

ОРСК. (Оренбург области). Бевосита Орск трактор прицеплари заводи дарвозаси олдида ташкил этилган ярмаркада саноат ва рўзғор учун керак бўладиган материаллар ва буюмларнинг ортиқчасини кўплаб сотиш осонлашди. Масалан, қўшни Актюбинск областидан келган кишилар учта ўн тонналик тележка, ўнта ёғоч ташийдиган машина, бир неча ўн минг сўмлик эҳтиёт қисмлар сотиб олиб, мамнун бўлдилар.

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

ТУЛА. Зарар кўраётган «Ясногорский» совхози Туладаги «Октава» заводига берилди. Ана шу хўжалик базасида заводнинг тўла ишлаб чиқариш циклига эга бўлган агрокомбинати барпо этилмоқда. Агрокомбинат қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирибгина қолмай, бу маҳсулотларни қайта ишлайди, озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлаб чиқаради. Комбинат ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш принципи асосида ишлайди. Завод ходимлари ишга фаол киришдилар. Чорвачилик биноларини тартибга келтирдилар, қорамолларни сўқимга боқишни йўлга қўйишга қарор қилдилар. Ишлаб чиқаришнинг бу соҳаси Линьковлар оилавий коллективига пудратга берилди. Крилюкларнинг оилавий пудратчи коллективи эса ғоз боқиш билан шуғулланмоқда. Завод бу оилаларга зарур ёрдам бермоқда: улар учун уй-жой қурилаяпти, маиший ва ишлаб чиқариш масалалари тез ҳал қилинмоқда. Агрокомбинатда колбаса цехи очиш ҳам мўлжалланмоқда.

ШАРТНОМА АСОСИДА

ТБИЛИСИ. Тбилисидаги станоксозлик махсус конструкторлик бюросининг партия ташкилоти Белоруссиядаги ҳамкасблари билан биргаликда иш олиб бориш ташаббускори бўлди. Грузиялик конструкторлар деталларни ўта аниқлик билан тайёрлаш учун мосламалар ишлаб чиқариш технологиясини лойиҳалаштириш ва яратиш хусусида Барановичдаги станок деталлари заводи билан шартнома туздилар. Биргаликда куч-ғайрат сарфлаш оригинал конструкцияни яратишга имкон берди, бу конструкцияга ҳозир АҚШ, Япония, ГФР ва бошқа мамлакатлардан патент олинмоқда.

ДЎСТОНА МУЛОҚОТ

АШХОБОД. Икки қардош республика — Туркманистон ва Ўзбекистон деҳқонлари ўртасидаги дўстлик алоқалари ва амалий муносабатлар кенгайди. Тошовуз областидаги Крупская номли сабзавот етиштиришга ихтисослашган совхоз билан Хоразм областидаги «СССР 60 йиллиги» колхози иқтисодий ва маданий ҳамкорлик тўғрисида ўзаро шартнома туздилар. Шартномага мувофиқ ўзбек деҳқонлари шерикларидан ўн гектар қўриқ ерни ижарага олдилар. Бу ерда улар картошканинг истиқболли навларини етиштирадилар.

ҚОҒОЗБОЗЛИККА ҚАРШИ...

ДОНЕЦК. Донбассдаги энг катта олий ўқув юрти—Донецк политехника институтида компьютер деканатдаги қоғозбозликка қарши кураш бошлади. Бу ерда диплом устида иш олиб бораётган студентлар барпо этган автомат бошқарув системаси иштирокида муваффақиятли эксперимент ўтказилди. Студентларнинг ёзги практикасига раҳбарлик қилиш машина зиммасига юклатилди. Зарур маълумотлар: стажировкадан ўтадиган студентларнинг рўйхати, уларнинг практикага келиш хусусияти, ўқиш ва иш билан қанчалик бандлиги, студентларнинг истаклари ва айрим корхоналарнинг талаблари машинанинг хотирасига киритилади. Турли муассасалар билан олиб борилган ..., командировкалар графигини тузиш, буйруқлар чиқариш, уларнинг бажарилишини контрол қилиш ҳам компьютер зиммасига юклатилган.

(ТАСС).

Булунгур райони ғаллакорлари йиллик планини ошириб бажардилар. Ҳозиргача сарамжондан олинган 17,5 минг тонна доннинг 7,5 минг тоннаси давлатга сотилди. Эришилган ютуққа «Победа» совхози ишчилари муносиб ҳисса қўшишди. Хўжалик она-Ватанга 2.100 тонна ўрнига 2.500 тонна ғалла топширди. Эндиликда бу кўрсаткични 3 минг тоннага етказиш учун курашилмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор комбайнчи Тоштемир Тожибоев. 2. Сўнгги гектарларнинг ҳосили ўриб олинмоқда. 3. Коммунист-механизатор Саримсоқ Ғайимов. У мавсумда 400 гектарнинг ғалласини янчиб берди.

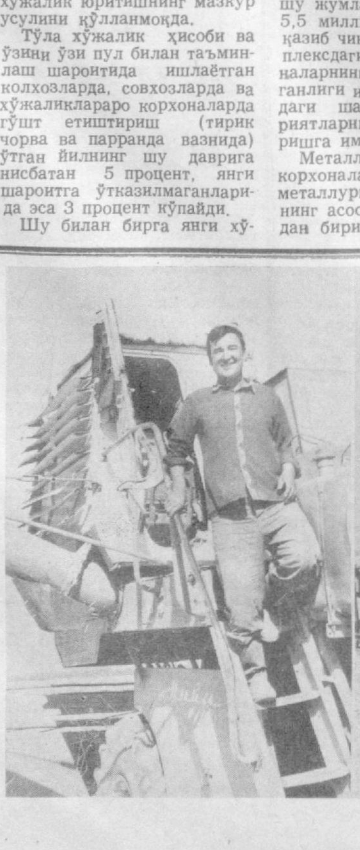

Т. ДАВЛАТОВ фотолари.

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАР: қайта қуриш одимлари

ТАЛАБЧАНЛИК МУҲИТИДА

Республикамиз халқ депутатлари маҳаллий Советлари партиянинг жамият ҳаётини қайта қуриш ва янгилашга қаратилган стратегик йўлини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшмоқдалар. КПСС XXVII съезди, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг хўжалик механизмини такомиллаштириш, социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш, демократик муносабатларни, ошкораликни чуқурлаштириш, аҳолининг талаб-эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш юзасидан белгилаган кўрсатмаларини амалда бажариш учун катта ташкилий-оммавий тадбирлар кўрилаяпти.

Халқ хўжалиги комплекси ва социал тараққиётга раҳбарликнинг долзарб муаммолари маҳаллий Советларнинг сессияларида мунтазам муҳокама этилаяпти. 1987 йилда бўлиб ўтган 7.604 та сессияда 23 мингдан зиёд масала қараб чиқилди, уларнинг 70 фоиздан ортиқроғи экономика тармоқларидаги ишларнинг аҳволини таҳлил қилишга бағишланди.

Жумладан, пойтахт область Советлари социал соҳани комплекс ривожлантиришни таъминлаш давомида турар жой, мактаб, соғлиқни сақлаш, маданият ва маиший хизмат кўрсатиш объектлари қурилишини кенгайтириш масалаларига эътиборни кучайтирдилар. Область аҳолисига жорий беш йилликда 900 минг квадрат метр турар жой, 24,5 минг ўринли мактаблар, 9,8 минг ўринли болалар мактабгача муассасалари, 605 ўринли иккита касалхона, бир сменада икки минг кишини қабул қиладиган поликлиника бинолари совға этилди. Олмалиқ ва Бекобод шаҳарларида ҳар бири 10 минг номерли автомат телефон станцияси, Чирчиқ шаҳрида «Китоблар уйи», қатор савдо, маиший хизмат кўрсатиш объектлари қуриб фойдаланишга топширилди. Фақат ўтган йилнинг ўзида шаҳар ва район марказларини ободонлаштиришга 9 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланди.

Аксарият Советлар партиянинг демократияни чуқурлаштириш ва кенгайтириш юзасидан кўрсатмаларини амалга ошира бориб, депутат йиғинларини ўтказишга янгича ёндашмоқдалар, сессиянинг ўзига тайёргарлик ишларида кенг ошкораликни таъминламоқдалар.

Сессиялар материалларининг олдиндан эълон қилиниши, уларнинг меҳнат коллективлари ва гражданларнинг турар жойлардаги йиғинларида муҳокамадан ўтказилиши кўплаб Советлар тажрибасида кенг қўлланилмоқда. Бухоро, Наманган, Жиззах, Тошкент ва бошқа қатор область Советларининг сессияларида бевосита мажлислар залига қўшимча микрофонлар ўрнатилиб, муҳокама давомида улардан депутатлар ва таклиф этилганлар фикр-мулоҳазаларини баён қилишда фойдаланмоқдалар. Масалаларни ҳар томонлама чуқур ўрганиш, танқид ва ўз-ўзини танқид учун зарур шарт-шароитлар яратилаяпти, расмиятчилик, намойишкорона ҳолларга барҳам берилмоқда. Халқ депутатлари Наманган область Советининг учинчи сессияси бунга мисол бўла олади. Тайёргарлик ишларига янгича ёндашилганлиги унинг муваффақиятли ўтишига имконият яратди. Область Совети ижроия комитетининг ҳисобот давридаги ишлари тўғрисида доклад ва қарор лойиҳаси аввалдан область газетаси саҳифаларида эълон қилинди, депутатларнинг фаол иштирокида меҳнат коллективларида, аҳоли ўртасида қизғин муҳокамадан ўтди. Бундан ташқари область ижроия комитети ва унинг бўлим ҳамда бошқармалари раҳбарларининг ҳисоботи коллективларда, аҳоли ўртасида ҳам тингланди.

Натижада область ижроия комитети, унинг бўлим ҳамда бошқармалари адресига 200 га яқин таклиф ва танқидий мулоҳазалар билдирилди. Улар умумлаштирилиб, амалга ошириш учун зарур чоралар кўрилмоқда.

Чирчиқ шаҳар Совети ижроия комитетининг сессияга тайёргарлик кўриш тажрибаси ҳам эътиборга моликдир. Чирчиқни социал-маданий ривожлантириш масаласига бағишлаб область Совети билан биргаликда ўтказилган сессияга Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг ҳаваскор киностудияси аъзолари ҳужжатли лента тайёрлаб келишди. У шаҳарнинг меъморчилик қиёфаси, ободончилик ҳолати, турар жой қурилиши сифати, атроф муҳитини муҳофаза қилиш мавзуларига бағишланган. Чуқур танқидий йўналишдаги мазкур фильм меҳнат коллективларининг йиғилишларида ва шаҳар кинотеатрларида намойиш этилди. Сессияларни фақат Советларнинг планлаштирилган мажлислари сифатида эмас, масалаларни секциялар бўйича муҳокама этиш шаклида ўтказиш ҳам синаб кўрилмоқда.

Тошкент шаҳар Советининг секциялар бўйича сессиялар ўтказиш тажрибаси диққатга сазовордир. Депутатлар анжумани ўтказишнинг бундай кўринишидан асосий мақсад муҳокамада халқ номзодлари кенг қатламини қатнаштириш, сессия кун тартибидаги масалани чуқур муҳокама этишдан иборатдир. Яқинда «Тошкент шаҳрини 1986—1990 йилларда социал-иқтисодий ривожлантириш тадбирлари тўғрисида шаҳар Совети ижроия комитетининг ва юқори органлар қарорлари ҳамда кўрсатмаларининг қандай бажарилаётганлиги ҳақида»ги масала ана шу тартибда муҳокама этилди.

Биринчи секция мажлисида саноат ва халқ истеъмоли товарлари, илмий-техника жараёни, транспорт ва алоқа доимий комиссиялари, шунингдек план-бюджет комиссияси аъзолари иштирок этиб, шаҳар хўжалигини ривожлантириш юзасидан планлар, қарорлар ҳамма вақт ҳам тегишли лойиҳа-смета ҳужжатлари, моддий техника таъминоти билан ўз вақтида мустаҳкамланмаётганлигини танқид қилдилар.

Иккинчи секция ишида қатнашган маданият ва спорт, халқ маорифи ва ҳунар-техника таълими, ёшлар иши, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот, уруш ва меҳнат ветеранлари, оила масалалари бўйича доимий комиссияларнинг аъзолари бўлган депутатлар қурилишларнинг комплекслик принципига сўзсиз риоя қилиш хусусида тўхталдилар.

Тошкентликларни ташвишга солаётган актуал муаммолар ҳақида қурилиш ва архитектура, турар жой, коммунал хўжалиги, ёнилғи-энергетика таъминоти ва ресурслардан фойдаланиш, ободонлаштириш ва санитария ҳолатини, атроф муҳитини муҳофаза қилиш бўйича доимий комиссияларга аъзо бўлган депутатлар учинчи секция мажлисида сўз юритдилар.

Социалистик қонунчилик ва жамоат тартибини сақлаш, савдо, умумий овқатланиш, тўловли хизматлар тармоқлари бўйича доимий комиссия аъзолари тўртинчи секция мажлисида иштирок этдилар. Улар шаҳар экономикасини бошқаришни қайта қуриш масалаларига тўхталиб, турар жой, маиший хизмат уйлари қурилишидаги қолоқликни тезкорлик билан бартараф этиш, кооперативларда нархлар белгилаш устидан назорат ўрнатиш зарурлигини таъкидладилар. Муҳокама этилган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилинди.

Докладни муҳокама этишда одатдаги 10—12 киши ўрнига 48 депутат қатнашганлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Бундан ташқари Совет қарорининг лойиҳасига анча кўп қўшимчалар киритилди. Учинчидан, сессияни ўтказишнинг бундай шакли депутатларнинг фаоллигини бевосита кучайтириб юборди.

Бу далиллар кейинги вақтларда сессияларда депутатлар активлиги ортганлиги, танқид ва ўз-ўзини танқид кучайганлиги, депутат сўровларига муносабат ўзгарганлигидан далолат беради. Ошкоралик, очиқ-ойдинлик муҳити ҳар бир кишига ўз гражданлик нуқтаи назарини баён этиш, ҳаётий муҳим муаммоларни муҳокама қилишда фаол қатнашиш имконини бермоқда.

Бироқ жойлардаги кўпгина Совет органлари ҳали-ҳамон қайта қуриш ўртага қўйган талаб ва вазифаларга тўла жавоб бермайдилар, амалий натижаларга эришиш учун қайғурмайдилар. Айниқса қишлоқ ва посёлка Советларининг сессиялари ишида олдиндан уюштириш, расмиятчилик ҳоллари мавжудлигини тан олиш керак. Сессияда халқ вакиллари билан маслаҳатлашиш, фойдали қарорларни ишлаб чиқиб, уларни бажаришга депутатларни жалб этишдек ажойиб имкониятларни ҳамма ҳам кўра билмаяпти. Кўпинча масалалар ишларнинг аҳволини чуқур ўрганмасдан туриб тайёрланаяпти, хўжаликнинг айрим тармоқларидаги аҳвол танқидий баҳоланмаяпти, қабул қилинган қарорлар устидан назорат сусайиб кетган.

Халқ хўжалигини сифат жиҳатдан янги илмий-техникавий, ташкилий-иқтисодий даражага кўтариш, ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлашни қатъий олға силжишга эришишдек сиёсий аҳамиятга молик вазифа тўла-тўкис ўртага қўйилган ҳозирги шароитда Советларнинг барча бўғинлари ўз территорияларидаги иқтисодий ва социал масалаларнинг комплекс ҳал этилиши билан изчил шуғулланиш, қайта қуриш руҳида меҳнат қилишга даъват этилганлар. Бу бир сўз билан айтганда, юқоридан қўлланма ва кўрсатмаларни кутиб ўтирмай Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида олға сурилган қоидаларни турмушга жорий этишга ҳозирданоқ киришиш — хўжалик, маъмурий, бошқарув масалаларининг асосий масъулиятини Советлар зиммасига юклаш, жамиятнинг ўз-ўзини идора этиш, ўз-ўзини бошқариш жараёнига кенг уфқлар бахш этиш, гражданларнинг, давлат органлари, партия ва жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективларининг ташаббускорлигига қанот бағишлаш лозим, демакдир.

Гагарин районидаги Абдулла Набиев номли совхоз далаларида маккажўхоридан баракали ҳосил етилди: ҳар бир пояда икки-учтадан сердон сўта бор. Хўжаликда паҳлавон экинга 159 гектар майдон ажратилган. Ҳозир ўрим-йиғимга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

СУРАТДА: участка бошлиғи Ҳайитбой Кенжаев, маккажўхорикорлар Юсуф Мусурмонқулов ва Тўлаган Муродов далада.

И. ХЎЖАЕВ фотоси.

(ЎзТАГ).

АГРОСАНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ШАРТНОМАДА ФАҚАТ БИТТА КЎРСАТКИЧ

Ильич районидаги Гагарин номли совхозда ғалла ҳосилининг ярмидан кўпроғини меҳнатга ҳақ тўлашнинг аккорд системаси асосида ишлаётган 6 та хўжалик ҳисобидаги звено етиштириб берди. Ярмидан камроғини эса... ўн еттита звено етиштирди, бу звенолар билан таърифга мувофиқ ҳисоб-китоб қилинди.

— Аккорд звеноларига тўла мустақиллик берилди, — дейди совхознинг бош иқтисодчиси С. Н. Хван. — Эксперимент шартномада битта банд бўлиши етарли эканлигини кўрсатди. Унда хўжалик топширилган бир тонна дон учун ишчиларга 24 сўм 60 тийин тўлаши кўрсатилган. Натижада меҳнат унумдорлиги бир неча баравар ортди. Эндиликда қолган коллективларни ҳам ҳақ тўлашнинг илғор формасига ўтказамиз.

ХАТО ТУЗАТИЛДИ

Қорақалпоғистондаги ихтисослаштирилган энг йирик шоликор хўжалик — Нукус районидаги «Россия» совхози шоликорлари мўл ҳосил олишни мўлжалламоқдалар. Ўсимликлар жадал найчалай бошлади. Бинобарин, меҳнат сарфлари ва ўғит солиш учун қўшимча харажатлар анча қисқаради.

Ўтган йили совхоздаги атиги бир неча бригада топшириқни уддалаган эди. Бунинг сабаби шундаки, шоликорлик системаси катта нуқсонлар билан фойдаланишга қабул қилиб олинган, бу эса ҳосилдорликка таъсир қилган эди. Шу сабабли бу йилги мавсумда шоликорлар янги ерларни ўзлаштирувчиларнинг ҳамда ана шу далаларни қабул қилиб олган хўжалик ходимларининг хатосини тугатишга бутун кучларини сарфладилар. Чеклар қайтадан текисланиб, тупроққа органик ўғит солинди ва шундан кейингина шоли экиш бошланди.

Энди бу меҳнат беҳуда кетмаганлиги равшан бўлиб қолди. Дастлабки тахминларга кўра, хўжаликда ҳар гектар ердан 50 центнер дон олиш мумкин.

ИДЕОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ

ПУХТА ТАЙЁРГАРЛИК

«Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмасида партия группаси ташкилотчиларининг мунтазам ишлайдиган семинари ташкил этилди. Қуйи партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишларига тайёргарлик бораётган ҳозирги пайтда партия комитети ана шу ташкилот раҳбарлари билан учрашувлар, суҳбатлар ўтказмоқда. Семинар машғулотларида йилнинг бош йиғилишини ўтказишга тайёргарлик ва уни ўтказиш методикаси кўриб чиқилмоқда, партия ташкилотидаги ишнинг аҳволи таҳлил этилмоқда, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларини амалга оширишда бошланғич ташкилотларнинг роли тўғрисида баҳамжиҳат маслаҳатлашиб олинмоқда.

— Ушбу йиғилишларда барча коммунистлар фаол иштирок этиши муҳимдир, дейди бирлашма партия комитетининг секретари К. Бегалиев. — Партия группасининг ташкилотчилари ишчанлик, принципиаллик намунаси бўлишлари керак. Ўтган йилги иш натижаларини биргаликда батафсил таҳлил этиш, шундан кейин эса Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қўйган вазифалар нуқтаи назаридан бу ишни такомиллаштириш учун коллектив қарор ишлаб чиқиш лозим. «Средазкабель» партия ташкилотида ҳисобот-сайлов йиғилишлари август ойида бошланади.

ОТАЛИҚҚА ОЛИШДИ

Комсомолобод районидаги интернационалист жангчилар клубининг навбатдаги мажлисида «Мингбулоқ» пионер лагерида дам олаётган болалар ҳам қатнашдилар. Мардлик-матонат мактабидан ўтган собиқ ҳарбий хизматчиларнинг райондаги ўқув юртларига оталиқ ёрдамини ташкил этиш тажрибаси хусусидаги гап пионерлар учун ҳам фойдали бўлди.

Бу ишни яхшилаш тўғрисида анчагина қизиқарли таклифлар айтилди. Райондаги 36 нафар интернационалист жангчилардан ҳар бири районда мавжуд 20 та мактабнинг ва учта ҳунар-техника билим юртидан бирини шахсан оталиққа олса, деган таклифни клуб аъзолари маъқулладилар.

Клуб интернационалист жангчи «Жасурлиги учун» медали билан тақдирланган М. Дадахонов ташаббуси билан очилган. Ёш бўлса ҳам ўт-олов кечган йигитларнинг битта асосий вазифаси бор, у ҳам бўлса ўқув юртларининг комсомол ташкилотлари, пионер дружиналари, педагогика коллективларига ёш авлодни ҳарбий ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялашга ёрдам беришдир.

Болаларни қизиқтираётган муаммоларни яхши билиб олиш, аниқ мақсадни кўзлаб ишлаш учун мактаб ўқувчилари ва ҳунар-техника билим юртлари талабаларининг иштироки билан қўшма мажлислар ўтказилмоқда.

ЎҚИШГА ЁРДАМ

Урганч станцияси локомотив депосининг меҳнат аҳли иқтисодий таълим системасини «Тежамкорлар мактаби» деб атамоқда. Тингловчилар тақдим этган рационализаторлик таклифларини амалга ошириш корхонага йил бошидан бери 150 тонна ёнилғи-мойлаш материаллари, анчагина металл ва электр энергиясини тежаш имконини берди.

Мактаблар ва семинарлар активлари таклиф этган ҳар бир янгилик машғулотларда мунтазам кўриб чиқилмоқда. Рационализаторлик таклифларининг кўпчилик бўлиб муҳокама қилиниши бу таклифларни такомиллаштириш ва жорий этишда қўл келмоқда. Масалан, ремонтчи Б. Каримов таклифига юксак баҳо берилди, у махсус штамп ясаган эди. Бунинг шарофати билан металл сарфи кескин камайди, қўли бўшаб қолган бир неча ишчи эса бошқа участкаларга юборилди.

Ҳозир станциядаги уч нафар темирйўлчининг биттаси иқтисодий умумтаълим системасида ўқимоқда. Новаторларнинг таклифи билан ҳозирнинг ўзидаёқ неча ўн минглаб сўм пул тежалди.

ҚОНУННИ БИЛГАН ЯХШИ

Муборак шаҳар партия комитети ҳузурида ҳуқуқий пропагандани мувофиқлаштириш кенгаши тузилди. Унинг асосий вазифаси юридик умумтаълимни ташкил этишдан иборат. Меҳнат коллективларида ҳуқуқ-тартибот органлари ходимларининг иштироки билан ўтказилаётган ахборот конференциялари ишнинг ниҳоятда таъсирчан формаси бўлиб қолди. Яқинда Муборакдаги иссиқлик электр марказида шундай учрашув бўлиб ўтди. Ишчилар ва хизматчиларга ҳуқуқий масалалар хусусида батафсил ахборот берилди, улар милиция, суд, прокуратура иши ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини айтдилар. Бу ишни яхшилаш тўғрисида таклифлар киритдилар.

Кенгашнинг ташаббуси билан ёшлар учун ҳуқуқий билимлар халқ университети очилди. Бу ерда лекция, суҳбатлар ўтказилмоқда, ҳужжатли ва бадиий фильмлар намойиш этилмоқда, ажойиб одамлар билан учрашувлар бўлмоқда.

Кенгаш аъзолари шаҳар микрорайонлари, қўриқ посёлкалардаги тартиб сақловчи жамоат пунктларига мунтазам бориб турадилар. Жойларда ташвиқот ишларини яхшилаш учун иш аҳволини синчиклаб таҳлил қилмоқдалар, корхоналар, совхозлар ва колхозларда пропагандистлар, агитаторлар ва лекторларга методик ёрдам бермоқдалар.

(ЎзТАГ).

МАЪМУРЧИЛИК ЙЎЛИДА

Сариосиё районидаги «Хонжиза» совхози Бойсун тоғи бағрида жойлашган. Боғдорчилик ва сабзавотчиликка ихтисослаштирилган бу хўжалик ташкил этилаётганда ана шу ер ва иқлим шароити ҳисобга олинганди. Бунинг самараси кўзга яққол ташланмоқда: меҳнат аҳлининг Озиқ-овқат программаси ижросига қўшадиган ҳиссаси йил сайин кўпаяётир.

Сўнгги йилларда совхозда асаларичилик ҳам жадал ривожланмоқда. Бу соҳа билан Ғайрат Қосимов бошлиқ бригада шуғулланади. Коллективда 11 та оилавий звено бўлиб, уларнинг бирига ўз ишининг устаси Зоҳид Ҳамидов бошчилик қилади.

— Асалнинг хосиятини билмаган одам йўқ ҳисоби, — дейди Зоҳид ака. — Лекин тоза ва ширали, яъни ҳақиқатда минг дардга даво бўладиган неъматни олишнинг ўзи бўлмайди. Негаки, асалари нозик таъб ҳашарот. Аввало унинг «феъли»ни яхши тушуниб, сўнгра маълум тавсиялар асосида парваришлаш керак. Иккинчидан, бу мўъжизакор жониворнинг оқсилга бой энг тўйимли озуқаси — гул чанги. Май ойи охиридан августгача очиладиган, қир, жар ва тоғ ёнбағирларида ўсадиган гуллар чанги айниқса шифобахш ҳисобланади. Шу даврда асаларичи деганининг ҳаловати йўқолади, у содир бўладиган ҳар қандай қийинчиликларга мардона чидаши керак. Мен кўч-кўрони билан тоғу тошларда юришнинг машаққатини назарда тутаяпман.

Зоҳид Ҳамидовда эса бардош ҳам, тажриба ҳам етарли. Шу боисдан у ҳар йили катта муваффақиятларга эришмоқда. Ўтган йили 40 қути ёки 80 та асалари оиласининг ҳар биридан 16 килограмм ўрнига 19 килограммдан асал олиб, мусобақа ғолиби бўлган эди. Жорий йилда бу кўрсаткич 22 килограммга етказилади.

Биз Ҳабибулло Мерганов, Рашид Габидулин, Иброҳим Набиев каби асаларичилар билан ҳам учрашиб суҳбатлашдик. Улар 95—160 тадан асалари оиласини боқиб, яхши кўрсаткичларни қўлга киритишаяпти.

Совхоз маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари асаларичиларга қулай шароит яратиш ҳақида қайғуришмоқда. Асалари қутиларининг асосий қисми махсус павильонда жойлашган. Бу ерда транзистор тинглаш, газета ва журналларнинг янги сонларини ўқиш мумкин. Озиқ-овқат маҳсулотлари эса кунига келтирилади.

С. НИШОНБОЕВ.

Диққат: тажриба синови

ҒЎЗА КЎЧАТДАН ЎТҚАЗИЛАДИ

Самарқанд пахтачилик тажриба станцияси ходимлари бу йил бир янгиликни илк бор синовдан ўтказаяптилар: ғўзани кўчат усулида ўстирмоқдалар.

Ғўза кўчати ўтқазиш деган ибора қулоққа эриш эшитилади. Биз карам, помидор ниҳолларини қўл билан ўтқазишни тасаввур этамиз, лекин ғўза кўчати... Ҳар қанча ғалати туюлмасин бу шундай. Умуман ғўзани шу усулда ўстириш ғоясининг ўзи янгилик эмас. Йигирманчи йилларнинг охири, ўттизинчи йилларнинг бошларидаёқ республикамизда ғўза кўчати билан шуғулланадиган ихтисослаштирилган трест мавжуд эди. Лекин ўшанда мазкур усул кенг тарқалмади. Вақти келиб буни мутлақо унутиб юбордилар.

Бундан тўрт йил муқаддам Сирдарё областида ғўза кўчати ҳақида эслаб қолишди. Мазкур иш бўйича изланувчилар ҳаракатини «Сельская жизнь» газетаси қўллаб-қувватлади. Лекин бу сафар ҳам синов узоққа бормади.

Кўчатга нисбатан бунчалар лоқайд муносабатнинг сабаби нима?

— Сабаблардан асосийси — қўл меҳнатининг кўпайиб кетиши, — деб ҳикоя қилади станциянинг катта илмий ходими А. Ф. Шапошников. — Энг аввало кўчатни иссиқхонага экиш, сўнгра уни далага кўчириб ўтқазиш керак. Табиийки, бу қўлни ушлайди, шунга яраша хом ашё таннархи ҳам қимматлашиб кетади. Шу боисдан ғўза ўстиришнинг янги усули ишқибозлари кам.

Мен қизиқиб кўрдим: наҳотки деҳқонлар мазкур усулни ёппасига қоралаётган бўлсалар? Асло ундай эмас. Кўпгина хорижий пахтакор мамлакатлар ғўзани кўчат усулида ўстиришга аллақачон ўтган эканлар. Қўл меҳнатининг улуши ҳам у жойларда оз. Чигит иссиқхоналарда машина ёрдамида экилади, кўчатни кўчириб ўтқазиш ҳам механизациялашган усулда бажарилади.

Хўш, бу усулнинг афзаллиги нимада? Александр Федорович бизни тажриба даласи томон бошлади. Бу ерда мутахассис бўлмаган одам ҳам қайси ғўза кўчатдан ўстирилгану, қайси бири уруғдан ундирилганини шундоққина ажратиб бера олади. Кўчатдан олинган ғўзаларда уч-тўрттадан кўрак бор, чигити экилган ғўзалар эса энди гуллай бошлабди. Орадаги фарқ 20—25 кундан иборат. Демак, янгилик қўлланилганда пахта ҳосилини одатдагидан бир ой барвақт, яъни кузги ёғин-сочингача йиғиштириб олиш мумкин. Бу эса, ўз навбатида, тола сифатини яхшилаш имконини беради.

Станция ходимлари бу усулнинг яна баъзи эътиборли томонлари ҳақида гапириб бердилар. Кўчатдан ўстирилган ўсимлик 100 процент тутиб кетаркан. Бундай ғўзани яганалашга хожат йўқ, чигит сарфи эса 5—6 баравар қисқаради.

Тўғри, янги усулда ғўза ўстиришнинг ташвишлари кўп. Ҳар бир ниҳол учун тупроқ аралашмаси соладиган махсус қоғоз стакан тайёрлаш керак. Кўчатлар ана шу стаканларга ўтқазилади, сўнгра далага кўчирилади. Уларнинг ҳаммасини қўлда бажаришга тўғри келади.

— Кўчат ўтқазадиган машина областимизда бор, — дейди Александр Федорович.

— Самарқанд қишлоқ хўжалиги институти қишлоқ хўжалигини механизациялаш кафедрасида ҳам бундай мослама мавжуд. Лекин уларнинг кўчат тутқичини реконструкциялаш керак. Рационализаторлар бу масалани ҳал этадилар, деб ўйлайман. Ахир чет элларда бундай муаммо йўқ-ку.

Сўнгра А. Ф. Шапошников янги усулнинг яна бир қўшимча афзаллиги хусусида сўзлаб берди. Августнинг охири — сентябрнинг бошларида пахтадан бўшаган майдонларнинг бир қисмига (ҳар бир хўжаликда 20—25 процентгача) кузги экин экиш мумкин. Янаги йилнинг июнь ойи бошларига келиб (кўчат баайни шу вақтда кўчириб ўтқазилади) кузги экин ўроққа тайёр бўлади. Бу чорва моллари учун аъло озуқа демакдир. Шундай қилиб, озуқа муаммосини ҳам ҳал этиш мумкин, айни пайтда Озиқ-овқат программаси ижросига мадад бўлади.

Ғўзани кўчатдан олиб ўстиришнинг мусбат жиҳатлари етарли эканлиги кўриниб турибди. Тажриба станцияси олимларини колхозлар ва совхозларнинг пахтакорлари қўллаб-қувватлашлари муҳимдир. Ҳар қандай янгилик кўп ҳолларда қийинчилик билан ўзига йўл очиши маълум. Лекин бу тўсиқни енгиб ўтиш шарт, деб ўйлаймиз.

Е. ЕРМАКОВ,
Оқдарё райони.

Ферма маҳсулдорлигини оширишнинг ҳал қилувчи шартларидан бири инсон омилини фаоллаштиришдир. Буни Тошкент районидаги «Ленинград» совхози раҳбарлари яхши биладилар. Яқинда бу ерда «Чорвадорлар уйи» қуриб битказилди. Айни пайтда илғор технологияларни жорий этиш режалари тузилмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Бузоқбоқар Г. Казиева. 2. Боқувдаги ёш қорамоллар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

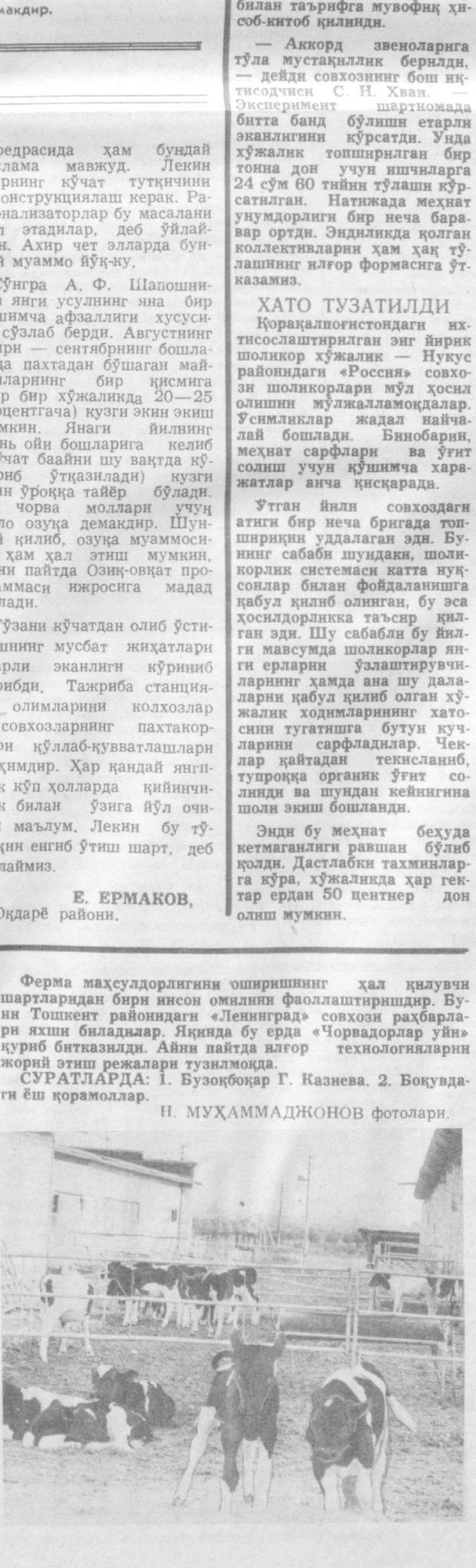

ВАҚТДАН ЎЗИБ

Фарғона райони бўрдоқибоқарлари саккиз ойлик план топшириқларини ўринлатиб қўйдилар. Қабул пунктларига 1.640 ўрнига 1.791 тонна семиз гўшт етказиб берилди.

Иккита хўжалик «Фарғона» ва Усмон Юсупов номли совхоз бўрдоқибоқарлари йиллик маррани эгаллашди. Димитров номли колхоз бўрдоқибоқарлари 127 тонна гўшт тайёрлаб, ўн бир ойлик планни уддалашди. Шунингдек, 851 тонна парҳез гўшт сотган Чимён бройлер паррандачилик фабрикаси ҳамда 88 тонна маҳсулот тайёрлаган Ленин номли совхоз ишчилари ҳам тўққиз ойлик планни уддалашиб, йиллик марра сари дадил интилмоқдалар.

А. ТЎХТАСИНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

ХОРАЗМНИНГ БИР КУНИ

МУКОФОТГА — «ВОЛГА»

«СССР 60 йиллиги» совхозининг Раҳмон Қурбонов бошлиқ полизчилик бригадаси аъзолари оламга машҳур Хоразм қовунларининг ширинпечак, кўкгулоби сингари қирққа яқин навларини қайта тикладилар. Қорақалпоғистон Автоном республикаси, Туркманистон ССРнинг Тошовуз ва Чоржўй областларидан йўқолиб бораётган ноёб қовун уруғлари келтирилди ва экилди.

Ўтган йил бригада полизчилари Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида қатнашдилар. Маҳсулотлар юксак баҳоланиб олтин медаль билан тақдирланди. Бригада саркори Раҳмон Қурбонов эса «Волга» енгил автомашинаси билан мукофотланди.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ҳужжатлари билан қизиқиб танишган полизчилар йил бошида олган социалистик мажбуриятларини қайта кўриб чиқдилар ва бу йил ўтган йилга нисбатан 100 тонна кўп қовун етиштиришга бел боғладилар. Полизларда қовун пишди. Урганч шаҳри ҳамда Кемерово областига ширин-шакар қовунларнинг дастлабки тонналари эрта-индин жўнатилади.

«ОЛТИН ВОҲА» МАГАЗИНИ

Урганч шаҳрида «Олтин воҳа» магазини фойдаланишга топширилди. Бу ерда область маҳаллий саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган 250 га яқин турдаги халқ истеъмоли моллари сотилади.

— Бу йил магазинда камида 120 минг сўмлик маҳсулот сотишни мўлжаллаяпмиз, — дейди область маҳаллий саноат бошқармасининг бошлиғи Қ. Нуруллаев, —Ўз навбатида магазин бизга халқ истаги ва эҳтиёжини ўрганишга ҳам яқиндан ёрдам бермоқда. Жумладан ҳозир аҳоли буюртмаси билан бир неча хил харидоргир буюмлар ишлаб чиқариш ҳажмини икки-уч баравар оширдик.

Фирма магазинида аҳолига транспорт хизмати ҳам кўрсатилади.

ЭЛ ОЛҚИШИ

Абдулла Қаҳҳор номидаги республика сатира театри ижодий коллективини хоразмликлар хушнудлик билан кутиб олдилар. Шароф Бошбековнинг «Темир хотин» ва коллективнинг бошқа энг яхши спектакллари область меҳнаткашларига манзур бўлмоқда.

Садриддин Айний номидаги Бухоро давлат музикали драма ва комедия театрининг Хоразмдаги гастрол сафари ҳам муваффақиятли ўтмоқда.

ШИФОБАХШ КЎЛ

Боғот районидаги «Қалъажиқ» шифобахш кўлида янги мавсум бошланди. «Зарбдор» совхози ва район умумий овқатланиш корхонаси коллективи дам олиш ҳамда даволанишга келганлар учун зарур шарт-шароитларни яратдилар. Ўнлаб соябонлар ўрнатилди. Кўчма магазинлар ва медпункт ишлай бошлади. Автомобилларни қўйиш майдончаси қурилди.

Ҳ. РАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ТЎЛҚИН

ЎЗИГАМАС, ЎЗГАЛАРГА ЖОНФИДО

Тоғ тоғ билан учрашмайди, аммо инсон инсон билан учрашади. Бу жуда тўғри ва қадимий нақл. Ахир қирқ йиллар жудоликдан сўнг дийдор кўришган она-болани, ота-фарзандни, ака-укани, опа-сингилни учратганмиз-ку! Бундай воқеаларнинг акси ўлароқ кунда бир-бирини кўролмаса туролмайдиган сирдош ва қадрдон кишилар юз-кўрмас ажралиб кетишгани озми!

Мен бундай воқеалар ҳақида гапирмоқчи эмасман. Тамом бошқа сўз айтиб, ўзим яқиндагина учратган бир инсон хусусида ҳикоя қилиб бермоқчиман. «Олдингдан оққан сувнинг қадри бўлмайди», дейди доно халқимиз. Ҳа, худди шундай. Биз ёнимизда турган одамнинг кимлигини ҳам яхшироқ билмаймиз гоҳида. Бефарқ қараймиз. Юрагига, дардига қулоқ солмаймиз. Аслида, киноларда кўрган, китобларда ўқиган қаҳрамонлар каби инсон билан ёнма-ён яшаётганимизни унутиб қўямиз. Бугунги фаровон ва тинч кунларимиз учун курашган, эл-юрт ободончилиги дея ҳамон тик туриб интилаётган инсонлардан бири у аслида.

* * *

Буюк Ғалаба байрамини нишонлашга бизни Ховос районига таклиф этишганини мамнуният билан қабул қилиб олдик. Қирқ уч йилдан бери Ватанимиз осмони тиниқлиги, халқимиз қирқ уч йилдан бери тинч замонда ҳаёт кечираётгани, меҳнат қилаётгани тантаналарида қатнашишни ким ҳам хоҳламайди дейсиз!

Баҳор ҳавоси дилга хуш ёқади. Гулистон шаҳрига етиб борганимизда ҳаво тип-тиниқ, очиқ эди. Машинамиз ўн минутлар юрди чоғи, осмон юзини қора булут қоплади. Машина ойналарини бир-икки томчи ювди ҳам. Баҳор — баҳор-да! Бир зумгина шивалаб ўтган ёмғир тинди-ю, осмон белига белбоғ — камалак ёйини танғиб олди. Ҳаво беғубор, мусаффо. Дилларга ором бахш этади.

— Ҳув, қаранглар, қизил гилам ёйилган адирни кўриб бир завқ олинглар! — деб қолди шоир дўстим Сайёр.

Машинамиз тор сўқмоққа бурилиб тўхтади. Сон-саноқсиз лолақизғалдоқлар бепоён далаларни қоплаб ётар, гўё қип-қизил денгиз каби шамолда шовуллар, майин тебранарди. Лолақизғалдоқлар бамисоли шивирлашар, юракларга ҳеч туганмас завқ қуярдилар.

— Нақадар гўзал-а! — деб қўйдим тўлқинланиб. Гапимни Сайёр илиб кетди:

— Ҳа, табиат гўзал. Унинг қадрига ета билиш керак. Она ерни ота-онамиздек асрашимиз, авайлашимиз керак. Ахир ҳаммамиз ҳам шу азиз тупроқнинг фарзандларимиз.

Гапга машинада шу пайтгача бир оғиз ҳам сўз айтмай келаётган Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Қурбонбой ака Усмонов аралашди:

— Тўғри айтдингиз, ука! Она юртимизнинг шундай чиройини қўриқлаш ва сақлаб қолиш учун қанча-қанча қурбонлар бериб курашмадик. Ватан дея, ёниб турган олов ичига ўзимизни урдик, шундай гўзалликларни фашист оёқлари топтамасин деб курашдик. Ҳа, азизлар, бу латофатни сева билиш билан бирга, уни эъзозлай ва сақлай билиш ҳам жуда-жуда керак!

Қурбонбой ака жим бўлиб қолди. У хаёл сурар, бу хаёл кўзгусида босиб ўтган йўллари, унинг машаққату завқлари жилваланиб борарди.

* * *

Қурбонбой Усмонов далаларни севар, далаларда тер тўкишни дил-дилдан истар, меҳнат билан боғ-роғлар яратишни жуда-жуда орзу қиларди. 1938 йилда еттинчи синфни тугатди-ю ўн олти ёшга яқинлашиб қолган интилувчан ўсмир колхозга ишга кирди. Ерга меҳр қўйди, бу туйғу юрагида Ватанга муҳаббат билан омихталашиб кетди.

Шундай бир пайтда тип-тиниқ осмонимизни қора булутлар қоплади. Ўсмир хаёллари ҳам зулмат ичра қолди. Фашистлар Германияси хиёнаткорона ҳужум бошлаб, қишлоқ ва шаҳарларимиз, ўрмон ва боғларимиз устига ажал уруғини бехосдан ёғдира бошлади.

Шунда Қурбонбой Усмонов ҳам отилиб чиқди. У эндигина ўн саккизинчи баҳорни қаршилаган эди. Ҳали кўп нарсани кўрмаган, ўн гулидан бир гули очилиб улгурмаган бўз бола ўн битта қишлоқдошлари сафида фронтга жўнади.

Қурбонбой ака ўша дақиқаларни шундай хотирлайди:

— Фронтда вазият жуда оғир эди. Шунинг учун бизни қисқа муддат ичида тайёрлов курсидан ўтказиб, Тула шаҳрига олиб келишди. Бир тунда қирқ чақиримни пиёда босиб ўрмон ичига жойлашдик. Эртасига ҳаммамизни шафқатсиз жанг кутишини ҳали тушуниб етмаган эдик.

Қурбонбой Усмонов 1942-43 йилларда Брянск, Смоленск, Калуга шаҳарлари учун бўлган тўфонли жангларда қатнашди. У генерал-лейтенант П. И. Батов раҳбарлигидаги армияга қарашли 69-дивизия билан бирга Сталинград шаҳри учун аёвсиз олишувда ҳам иштирок этди. Сев дарёси учун қаттиқ курашларда бу дивизияга Севсая номи берилди. Дивизия Курскдаги шафқатсиз жангларда қатнашиб, тарих саҳифаларида ёзилиб қолинган қаҳрамонликлар кўрсатди.

— Шу жанглардаги қаҳрамонликларингиздан сўзлаб беринг! — деб сўраб қолдик Қурбонбой акадан.

Қурбонбой ака бир дақиқа хаёлга чўмди. Назаримизда юзидаги ажинлар яна ҳам кўпайиб қолгандай, қорача юзи янада қорайиб кетгандек бўлди. Сўнг дона-дона қилиб:

— Укалар, бирор гап ёзмоқчи бўлсангизлар, энг аввало Жўрахон Усмонов ҳақида ёзинглар,— деди. — Сож дарёсининг қаҳрамони менинг амакиваччам Жўрахон бўлади. Ўт-олов йигит эди, — бир дақиқа ўйланиб қолган Қурбонбой ака бизларнинг ҳам жим турганимизни кўрди-да, гапида давом этди:

— Ҳа, шўх эди, ўт-олов эди. У ўзбеклар ичидан чиққан Совет Иттифоқи Қаҳрамонларидан энг ёши ҳисобланарди. Жўрахон йигирма ёшида Қаҳрамон бўлди. У бу юксак унвонга Сож дарёси мудофаасида эришган. Жўрахон ўз аскарлари билан дарёни кечиб ўтиб, нариги қирғоқда кичик плацдармни эгаллайди. Кучлар тенг эмас эди. Тиш-тирноғигача қуролланган фашистлар жуда кучли бўлиб, Жўрахон Усмонов группасини бир ҳамлада йўқ қилиб ташлашга тайёр турарди. Аммо жасур ва тадбиркор дўстим фашистларни доғда қолдирди. У бизнинг асосий кучларимиз етиб келгунча ўзи эгаллаб турган ерга душманни яқинлаштирмади. Фашистларнинг такрор-такрор ҳужумларини даф қилиб, бир неча солдат билангина кўрсатилган бу мардлик уни Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор этди. Ҳа, Жўрахон чинакам жасур эди, — Қурбонбой ака гапини тугатиб, бизларга қаради. Унинг кўзларида ҳам қувонч, ҳам алам ва қандайдир соғинч дардлари омихталашиб кетганди. Бизнинг назаримизда у дўсти — йигирма ёшли қаҳрамонни нигоҳи олдига келтирди-да, ҳаётдан бевақт кўз юмган қадрдонини алам билан хотирлади.

АЖОЙИБ КИШИЛАР БИЛАН СУҲБАТ

Шу дамда Қурбонбой ака Усмоновга ҳурматим юз чандон ошиб кетганди. Биз ўзи ҳақида сўзлаб беришни сўрасак, у дўстини таърифлар, шу ҳақда ёзинглар, дерди.

Мен ўйланиб қолдим. Ҳаётда анча-мунча одамларни кўрдим, мулоқотда бўлдим, дил тортиб суҳбатлашдим. Аммо «мени қўя туринглар, фалончи бўлсин, толеми, мансабми, унвонми менга эмас, дўстимга» дейдиганларни жуда кам учратдим. Аксинча, уриб-суриб, ҳатто оғайнисини йиқитиб олдинга ўтиб олувчилар, «ўзим бўлай!» дейдиганлар ҳаётда беҳисоб эканлигига аминман.

Қурбонбой ака Усмонов эса «энг аввало Жўрахонни айтинглар, Жўрахонни ёзинглар!» дерди. Кўзларимдан ёш чиқиб кетди. Сталинграддан Берлингача жанговар йўл босиб ўтган, кўксини орденлар, медаллар безаб турган Қурбонбой аканинг садоқати мени мафтун қилиб қўйганди. Унинг гапи бўйича Жўрахон Усмоновнинг фаолияти билан танишар эканман, бу қаҳрамон йигитнинг фаолияти кичик бир очеркка сиғмаслигини, у ҳақда катта-катта китоблар ёзиш мумкинлигини ҳис қилдим.

— Қурбонбой ака, дўстингиз ҳақида ҳали кўп марта ёзилади, унинг қаҳрамонликлари таърифланиб фильмлар яратилади, сизнинг меҳрибончилигингиз ва қайғуришингиз учун эса чексиз раҳмат! — деб жавоб бердим.

Унинг ўйчан юзи ёришиб кетгандай бўлди, мийиғида жилмайиб қўйди...

Курск ёйи ва Сталинград жангларида мардона қатнашган М. П. Батов бошчилигидаги 65-армия бу ерларда душманни тор-мор этгач 1943 йилнинг изғиринли октябрь ойларида Гомель шаҳрини озод қилиш учун отланди. Шиддатли, бешафқат олишувлар бўлди. Гомель озод қилингач, Қурбонбой Усмонов хизмат қилган 69-дивизия Лоев, Радуль участкаларида Днепр дарёсидан кечиб ўтди-да, нариги қирғоқда ўз истеҳкомини эгаллади. Эндиги асосий мақсад Надвинский баландлигида мустаҳкам жойлашиб, ҳимоядаги душманни янчиб, Речитса, Василевичи, Калинковичи қишлоқларини фашист газандалардан озод қилиш эди. Дивизия Днепр операциясини муваффақиятли бажаргач, Бобруйск шаҳрини тозалашда ҳам қатнашди.

— Шундан сўнг, — деб ҳикоя қилади Қурбонбой ака, — биз Буг дарёсини кечиб ўтиб, Чехословакия ерига чиқдик. Пултуск, Серис ва Гданскка жанглар билан етиб бордик. Энди у ёғи— Германия. Уруш борган сари авжга чиқарди. Ўлимга маҳкум эканликларини сезиб қолган фашистлар охирги кучанишга тушдилар. Аммо биз олға борардик. Охирги марра Берлин эди.

69-дивизия пулемётчилар бўлинмаси бошлиғи Қурбонбой Усмонов 1942—1945 йиллардаги жанговар йўлида қанчадан-қанча мардлик кўрсатиб, учта жанговар медаль, биринчи даражали «Ватан уруши» ордени ва бир неча фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди. Сож дарёсини кесиб ўтишда кўрсатган қаҳрамонликлари учун унинг кўксини «Қизил юлдуз» ордени безади.

Қирқ йил қирғин бўлса ажали етган ўлади, дейди халқимиз. Шиддатли жанглар аро икки марта оғир яраланган, бир марта контузияга учраган Қурбонбой ака уруш тугагач қадрдон уйига, ўз қишлоғига соғ-саломат қайтиб келди. У билан ёнма-ён жанг қилган қишлоқдошларидан Орзиқул Рўзимуродов, Раҳимберди Жумаев, Кўчимбой Эрматов, Туронқул Остонақуловлар ҳам минг бора ўлимга рўбарў келиб, аммо ўлимларни доғда қолдириб, туғилиб ўсган элга, ота-она, бола-чақа ёнига омон қайтдилар.

Бизнинг Қурбонбой ака билан суҳбатимизни жимгина тинглаб турган совхоз партия ташкилоти секретари Холбой Тилаков гапга аралашди:

— Фронтдан соғ-саломат қайтиб келган бу акахон ва отахонларимиз куч-ғайратда ёшлардан асло қолишмаяптилар. Ёшлар билан ёнма-ён, фронтдагидек мардона, тик туриб хизмат қилмоқдалар. Уларнинг ҳар бири гўёки тирик бир тарих. Ҳа, ҳар бири ўз фикрига, ўз тақдирига эга кишилар.

Қурбонбой Усмонов урушдан иккинчи группа инвалиди бўлиб қайтса ҳам тек туролгани йўқ. Мирзачўлни ўзлаштиришда қатнашди. Усмон Юсупов номли пахтачилик совхозида бригадани бошқарди, пахта ҳосилдорлигини юксалтиришда намуна кўрсатди.

— Меҳнат ҳам фронт, — дейди Қурбонбой ака, — у ҳам фидойиликни талаб қилади. Ҳар бир ютуқ, ҳар бир ғалаба осонлик билан қўлга киритилмайди: унинг учун тинмай курашиш, тер тўкиб ишлаш керак.

Қурбонбой ака бригадаси аъзолари 1967—1971 йилларда пахтачиликда юқори кўрсаткичларга эришганликлари эвазига муносиб тақдирландилар. Қурбонбой Усмоновнинг кўкрагини безаб турган жанговар нишонлар ёнига Меҳнат Қизил Байроқ ордени қўшилди.

«Тупроқ» сўзига беҳуда «она» сўзи қўшилиб, «она тупроқ» дейилмаган. Шу тупроқ, шу замин, шу ер ҳаммамизнинг онамиздай, отамиздай азиз ва мўътабар. У ҳам парваришни, эркалашни, эъзозлашни севади. Агар тупроққа оддий таёқни меҳр билан суқиб қўйсангиз, келаси йил у куртак ёзиб, сизга олам-олам қувонч бахш этади.

Қурбонбой аканинг бутун хаёли шу тупроқ билан банд. У шуни деб қон олиб, қон берди, шуни деб мана қирқ уч йилдирким далада меҳнат билан машғул.

— Қурбонбой ака тиниб-тинчимас одам, — дейди Жўрахон Усмонов номли боғдорчилик совхозининг директори Сайдимқул Назаров. —Бизга ўтдилару, боғ яратиш ишқига тушиб қолдилар. Совхоз ерларининг чекка томонида тепаликлар бўлиб, уларда ҳосил битмас эди. Мана шу боғлар ўша қаровсиз тепаликлар, беҳосил ерлар ўрнида, — директор мамнун жилмайиб, майин шабадада боғбонни олқишлаб қарсак чалаётган боғ ва токзорларни кўз-кўз қилиб кўрсатарди.

Ҳа, Қурбонбой ака пахтачилик бригадасида кўп йиллар фидокорона меҳнат қилгач, қуролдош дўсти Жўрахон Усмонов номи берилган совхозда ишлашни кўнглига тугди. Бунинг устига... бегона ўт чиқмаслиги учун пахтазорга сепиладиган гербицид дорисидан заҳарланиб, икки кўзи кўрмай қолди. Бир йил даволаниб кўзи очилгач, врачлар дори сепилган далаларга яқин бормасликни маслаҳат бердилар.

— Минг-минг йиллар сувга зор, меҳрга ташна тепаликларни ўзлаштириб, боғ яратаман!— деб туриб олди Қурбонбой ака.

Энди у чанг, тўзон, шамол билан курашди. Бир йил ўтгач тепаликлар, янтоқзор ўрнида йигирма гектарлик боғ пайдо бўлди. Ёз ойлари шу боғда етиштирилган кишмишдан бир шингил татиб кўрган одам бу чаманни бунёд этган инсонларга, айниқса Қурбонбой акага чексиз миннатдорчилик билдирмай иложи йўқ. Шарбатга тўлиб, новвотга айланиб кетган бу узумлар!

Орадан бир йил ўтгач боғ қирқ гектарга, сўнгра етмиш гектарга етказилди. Мана ўн йилдан ошдики мева-чева мўл, дастурхон тўкин. Иккинчи Меҳнат Қизил Байроқ ордени шунинг эвазига келди.

— Ҳа, биродари азизлар, умр дегани бесамар ўтмаганини ҳис қиламан. Йилларим шамоллар қанотида совурилгани йўқ, аксинча, ёрқин излар қолдирди. Бундан беҳад хурсандман. Айниқса олти фарзандим — менинг йўғон илдизларим. Икки катта ўғил ўзим каби дала ишларига меҳр қўйди — Муҳиддин ва Нуриддин совхозда механизатор. Учинчиси — Рустам Тошкент қишлоқ хўжалиги институтида ўқияпти. У ҳам деҳқон бўлиб етишади.

Қурбонбой ака оиласи, фарзандлари, яқинлари ҳақида тўлиб-тошиб гапирарди. У кичик ўғли Фахриддинни олқаб қолади:

— Армия хизматига отланиб турибди. Бориб, яхши хизмат қилиб, чиниқиб келсин. Аммо урушни ҳеч қачон кўрмасин. Оламда тинчлик, эл-юрт тинч бўлсин!

Бедазор ичра ўрнатилган сўрида ҳикоямиз қаҳрамони билан суҳбатлашиб ўтирибмиз. Ёз ойи. Ҳаво дим. Боғда кезиб юрган енгил шабада танга, дилга хуш ёқади. Денгиздай шовуллаб турган ям-яшил дарахтлар, токлар кўзларимизни қамаштириб, «Бизларни яратган боғбонлар, миришкорлар умри боқийдир!» дегандек бўлади. Кичик ҳовуз бўйидаги норғул тераклар барглари эса тинмай қарсак чалишади.

ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА—ИНСОН ОМИЛИ

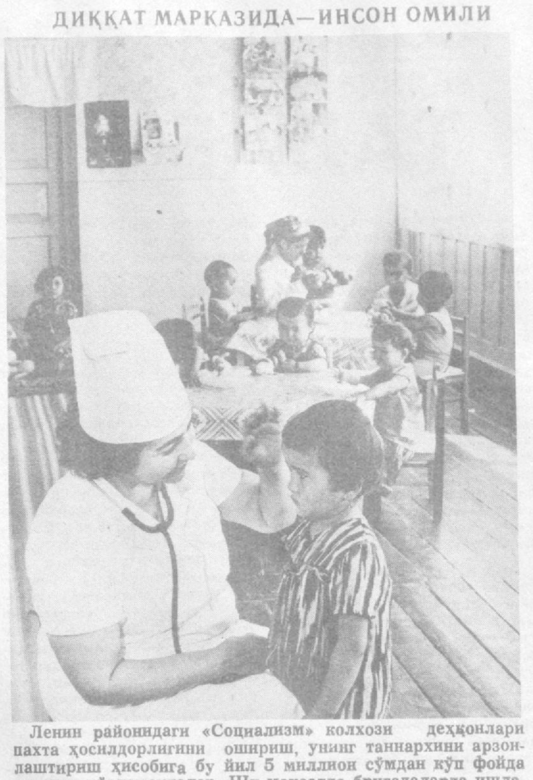

Ленин районидаги «Социализм» колхози деҳқонлари пахта ҳосилдорлигини ошириш, унинг таннархини арзонлаштириш ҳисобига бу йил 5 миллион сўмдан кўп фойда олишни кўзламоқдалар. Шу мақсадда бригадаларда ишлаётган ходимлар сони анча камайди. Аввалги 24 та бригада ўрнида 12 та коллектив тузилди. Уларга агроном маълумотига эга бўлган тажрибали мутахассислар бошчилик қилишаяпти.

Хўжаликда пахтанинг «Андижон—60» навини рад этишди, 1.611 гектар майдоннинг ҳаммасига «Андижон—13» навли чигит экишди. Бу нав толасининг пишиқлиги, тезпишарлиги, вилтга бардошлилиги билан ажралиб туради.

Хўжалик раҳбарлари инсон омилини диққат марказида тутганликлари туфайли одамлар берилиб меҳнат қилишаяпти. Чунончи, ҳамма дала шийпонларида болалар боғчалари ишлаб турибди.

СУРАТДА: колхоз шифохонаси врачи А. Қодирова очиқ дала шийпонларидан бирида йўлга қўйилган болалар боғчасида кичкинтойларни кўрикдан ўтказаяпти.

Р. АШУРОВ фотоси.
(ЎзТАГ).

Спорт хабарлари

ВОЛЕЙБОЛ

Одессада хотин-қизлар ўртасида халқаро мусобақа давом этаяпти. СССР терма командаси навбатдаги учрашувни бой берди. Вакилларимиз ХХР волейболчиларига 1:3 ҳисобида ютқазишди. Бошқа учрашувлар натижаси: Перу — Куба — 3:2, АҚШ—ГФР—3:1.

«Б» группасида ХХР терма командаси пешқадамлик қилаяпти. Совет волейболчилари иккинчи ўринда боришаяпти. Эндиликда ХХР, СССР, Перу ва Куба терма командалари мусобақанинг финал қисмида қатнашадилар!

* * *

Мамлакатимиз терма командаси ўсмирлари Европа чемпионатини ғалаба билан бошлашди. «А» группасида қатнашаётган спортчиларимиз ГФР волейболчиларини мағлубиятга (3:0) учратдилар. ГДР — Франция матчида 3:1 ҳисоби қайд этилди.

«Б» группасидаги учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: Голландия — Польша—3:0, Болгария — Чехословакия — 3:0.

ФУТБОЛ

Киевнинг «Динамо» ўсмирлар командаси ГДРда ўтказилган халқаро мусобақада муваффақиятли иштирок этиб, биринчи ўринни эгаллади. У финалда Дрезденнинг «Динамо» клубини мағлубиятга (1:0) учратди.

Польша пойтахтида ҳам халқаро турнир бўлиб ўтди. Унда Калининграднинг «Балтика» командаси ғолиб чиқди. Футболчиларимиз финалда майдон эгалари — «Олимпия» командасини 1:0 ҳисобида енгишди. ГДРнинг «Динамо» (Шверин) клуби учинчи ўринни олди.

ШАХМАТ

Швейцариянинг Биль шаҳрида анъанавий шахмат фестивали давом этаяпти. Бешинчи турда М. Чибурданидзе агрентиналик Д. Кампорани мағлубиятга учратди. Филиппинлик Э. Торре эса О. Романишинни доғда қолдирди. Тукмаков — Б. Цугер партияси дуранг бўлди.

ЧАВАНДОЗЛИК

Мамлакат чемпионатининг от йўрттириш бўйича мусобақасида москвалик Н. Менькова шахсий ҳисобда ғолиб (1.392 очко) чиқди. Украиналик Ю. Ковшов (1.347) иккинчи ўринни эгаллади. Республикамиз вакили А. Таньков ҳурмат шоҳсупасининг учинчи поғонасини банд этди.

ШАШКА

Рус шашкаси бўйича Ўзбекистоннинг очиқ биринчилиги ниҳоясига етди. Унда энг кўп (7,5) очко жамғарган Абдуқодир Тоштемиров ғолиб чиқди.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

«ЎҒРИ» БИЯ

Миш-мишчилар Сариўзак қишлоғидан икки қир наридаги уч-тўрт уйлик овулда бир кишининг ўғри бияси бўлганини гапириб юришади. Бу аслида ёлғон. Балки эгаси ўғри бўлгандир. Мол эгасига ўхшамаса ҳаром ўлади, дейдилар.

Ҳайит бияни қулунлигида Сазаған тарафдан сотиб олганди. Вояга етиб, қанча кишнаса ҳам уни «минги бермай қўяди» деб отга қўймас, айғирларни эса яқинига ҳам йўлатмасди. Ўзи дала қоровули эмасми, пиёда юришга тоқати йўқ. Бора-бора бия ёмон одат чиқарди. У арқонни тиши билан «ечадиган», темир қозиқни суғурадиган бўлди. Буниси ҳам ҳолва. Бия ундан «ёмонроғини» бошлади. Ярим тунда у тоғ оралиғидаги қишлоқларга чопар, улоқчи отларнинг атрофида айланар, улардан бирини ортидан эргаштирарди-да, овулга қараб йўрғаларди. Ҳайитга шуниси керак эди. У отни узоқроқ жойга олиб бориб пуллар, биянинг тўрвасига ем солиб, янка михга боғлаб қўярди. Одамлар Ҳайитдан ҳам, унинг биясидан ҳам ҳадиксирайдиган бўлишди. Лекин қўлинг билан ушламаганингдан кейин бир нарса дейиш қийин. Қингир ишнинг қийиғи ҳам дарров билина қолмади. Унинг бияси бир куни эгасидан боплаб «ҳақи»ни олди.

Саҳар эди. Бия чиройли қора ёлли отни эргаштириб бостирма атрофида юрганди. Ҳайит қисиқ кўзларини уқалай-уқалай сарпойчан келиб, саманнинг нўхтасига ёпишди. От эса биянинг кетидан айрилмади. Ҳайит саманнинг нўхтабоғидан жаҳл билан тортганини билади, кучли зарбдан беш-олти қадам нарига бориб тушди. Бия кейинги оёғи билан тепдими, саман олдинги туёғини кўтардими — билолмади, ҳушидан кетди. Эрталаб хотини уни уйига олиб кирди. Яхшиям хотини бор экан, йўқса ҳоли нима кечарди. У ҳеч кимга арз қилмади. Бўлган воқеани айтиб берай деса ,бу кунидан бадтар бўлишини яхши билади. Хотини «Эрим ярим тунда отдан йиқилибди» деб сўраб-суриштирганларни ишонтирди.

Бия ҳам ҳеч кимга «дардини ёрмай» ўша кечаси саман от билан туманли даралар қўйнига бош олиб кетган эди...

Ғози РАҲМОН.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

БУЮК ЁЗУВЧИНИНГ ДАСТХАТЛАРИ

Оренбург ўлкашунослик музейига келтирилган янги ҳужжатлар М. Шолохов номи билан боғлиқ. Шу областда яшовчи М. Ливинцов Михаил Александровичдан олган мактубларни музейга топширди.

Улар 1942 йилда Сталинград яқинида танишдилар. Ўшанда М. Шолохов 299-ўқчи дивизияга келганди. Разведкачи лейтенант Ливинцов фронт газеталари билан ҳамкорлик қилиб турарди. Ёзувчи унинг очеркини ўқиб, фикр билдирди ва муаллифнинг ижод билан қачондан бери шуғулланаётганини сўради. Суҳбатдоши коллективлаштириш давридан бошлаб қишлоқ мухбири бўлиб ишлаётганини айтди. Михаил Александрович унга ёрдам қилишга ваъда берди.

Урушдан кейин оренбурглик қаламкаш ўзининг суронли йиллари тўғрисидаги ҳикоясини буюк адибга юборди. Шолохов ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб унга жавоб йўллади. Шаҳар кутубхонасининг аҳволи, маҳаллий адабиётчилар фаолияти ёзувчини қизиқтирган. Шолохов шундан кейин ҳам унга яна қатор мактублар йўллаган.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

27 ИЮЛЬ, ЧОРШАНБА.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Судга чақириқ қоғози». Телевизион бадиий фильм премьераси («Беларусьфильм»). 1-серия.
10.15 «Пармам қўшиқлари». Фильм-концерт (Пермь).
10.45 Янгиликлар.
16.00 Янгиликлар.
16.10 «Қайта қуриш прожектори».
16.20 «Халқ куйлари».
16.35 «Агросаноат ишлари ва ташвишлари». Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси.
17.15 «Иккинчи қаватдаги саккиз оёқлар». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия — «Чертовка устида момақалдироқ».
18.15 «Салом, музика!».
18.45 Иқтисодий билимлар асослари. «ТелеЭКО» журнали.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.35 «Фидойи шахслар». Афғонистонда хизматини ўтаб ватанига қайтган жангчи-интернационалистлар ҳақида.
20.20 «Судга чақириқ қоғози». Телевизион бадиий фильм премьераси («Беларусьфильм») 1-серия.
21.30 «Время».
22.00 «Қайта қуриш прожектори».
22.10 Бутуниттифоқ журналхонлар конференцияси. «Наш современник» журналининг редколлегияси билан учрашув.
23.25 «Дунё воқеалари».
23.35 «Рақслар, рақслар, рақслар...».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.20 С. М. Киров номли Ленинград Давлат академик опера ва балет театри артистларининг концерти.
9.55 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.25 «Доктор Айболит». Мультфильм. 6 ва 7-сериялар.
10.45 Объективда — жониворлар. «Кичик оққуш». Илмий-оммабоп фильм.
11.05 Болалар учун фильм. «Кўҳна қаср шарпалари». 3-серия.
11.40 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
12.10 «Бандитлар тўдаси». Бадиий фильм.
13.30 «Сен ҳақингда ва мен ҳақимда». Ю. Антонов қўшиқлари.
14.15 Янгиликлар.
14.25 Такрорий телефильмлар кундузги сеанси. «Оловли йўллар». 2-серия.
18.35 Янгиликлар.
18.45 Мультфильмлар: «Бир куни саҳрода», «Рангли сут».
19.05 «Инвалидлар аравачасидаги рақс ёки муқаддима». Телевизион ҳужжатли фильм.
19.40 Волейбол. А. И. Чинилин хотираси учун халқаро турнир. Хотин-қизлар. Финал группаси командалари матчи. Одессадан кўрсатилади.
20.25 «1988 йил қўшиқлари».
20.35 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.50 «Ёдингиздами, маэстро». СССР халқ артисти К. Орбелян раҳбарлигидаги Арманистон Давлат эстрада оркестри иштирокида фильм-концерт (Ереван).
21.20 «Қайта қуриш прожектори».
21.30 «Время».
22.00 Баскетбол. Ўртоқлик учрашуви. СССР терма командаси — «Атланта Хоукс» (АҚШ). Вильнюсдан олиб кўрсатилади.
23.45 Янгиликлар.
23.50 Ҳужжатли фильмлар экрани. «Бир ўзим нима ҳам қилаолардим». Телевизион ҳужжатли фильм.

● ЎзТВ

14.45 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим» (такрор.).
15.25 «Қайтиб келиш учун», «Ана шундай вазият». Телефильмлар.
16.30 Экранимизда биринчи марта. «Василий Буслаев». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
17.50 Кўрсатувлар программаси.
17.55 Мактаб ўқувчилари учун. «Пионерлар мамлакатида» (рус.).
18.40 «Каршистрой» бошқармаси «Марҳабо» халқ ашула ва рақс ансамблининг концерти.
19.25 «Агросаноат ва Озиқ-овқат программаси». Сабзавотчиликда оила пудратини жорий этиш ҳақида.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.15 **Сўз — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегатларига.**
20.30 «Ахборот».
20.50 «Созандалар ҳақида ҳикоялар». Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғ. Ҳожиқулов.
21.30 Москва. «Время».
22.00 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.10 Экранимизда биринчи марта. «Ғалати одам». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.40 Кўрсатувлар программаси.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р—14043. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2053. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12